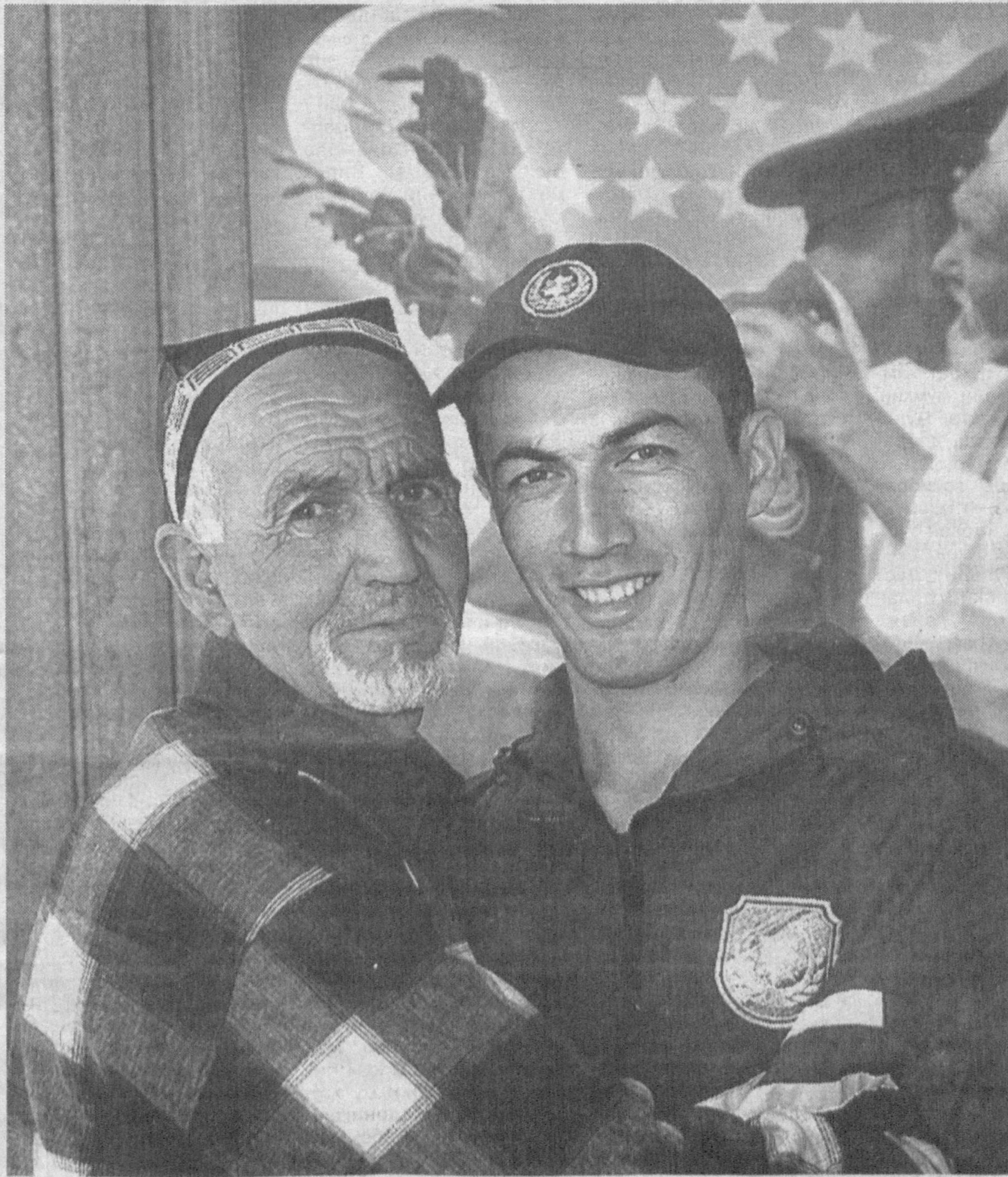

ISHONCH

Аскарни бақувват юрт қудратли бўлур,
қудратли юртнинг аскарни бақувват бўлур.
Амир ТЕМУР

Айни кунларда тиббий кўрик ва танловлардан муваффақиятли ўтган ўғлонлар Президентимиз Ислам Каримовнинг шу йил 7 мартда қабул қилинган "Муддатли ҳарбий хизматнинг белги-ланган муддатларини ўтаб бўлган фуқароларни хизматдан бўшатиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларига навбатдаги чақирув тўғрисида"ги Қарорига мувофиқ муддатли ҳар-

бий хизматга тантанали кузатиб қўйилмоқда.

Тошкент вилояти мудрофаа ишлари бошқармаси йигин пунктида ана шундай тадбир бўлиб ўтди. Унда ҳарбийлар, чақирилувчиларнинг ота-оналари ва жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Мухаммад АМИН,
(ЎзА) олган сурат

9 апрел – Амир Темур таваллуд топган кун

«Адолат ва озодлик – дастурингиз бўлсин...»

Халқаро Амир Темур жамғармаси раиси,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси
Мухаммад Али билан суҳбат

— Дунё дунё бўлиб яралгандан бери қанчадан-қанча жаҳонгирлар келиб-кетган. Улар орасида миллатимиз фахри-фтихори бўлмиш Амир Темурнинг алоҳида ўрни бор. Ул зот ҳамиша «Куч — адолатда!» деган шiorга амал қилиб, дунёда яхшилик ва эзгуликнинг барқарор бўлиши учун бутун умрини сарфлаган. Президентимиз айтганларидек, «Амир Темур шахсини идрок этиш тарихни идрок этиш демакдир. Амир Темурни англаш ўзлигимизни англаш демакдир. Амир Темурни улуғлаш тарих қаърига чуқур илдиз отган томирларимизга, маданиятимизга, қудратимизга асосланиб, буюк келажагимизга ишончимизни мустаҳкамлаш демакдир».

Суҳбатимизни Амир Темур бобомизнинг тафаккури ва бетимсол маънавиятидан бошласак.

— Ўтмиш тарихчилари асарларида Амир Темурнинг маънавий оламига оид битилган қайдларни ўқиб чексиз ҳайратланаман. Соҳибқирон Амир Темур ўз салоҳияти, туғма қобилияти ва интилувчанлиги билан буюк салтанат соҳибига айланади. Уни халқ ичидан чиққан қахрамон дейиш мумкин. Ёшлик пайтиданоқ одамларнинг бошини қовуштириб, бир мақсад сари бошлаш қобилияти билан ажралиб турган. Ҳамиша эл-юрт манфаатини ўз манфаатидан устун қўйган. Халқ бахти учун курашган. Бундай фазилат маънавияти юксак, теран тафаккурга эга инсондагина бўлади. Самарқанд, Шахрисабз, Бухоро, Тошкентда у барпо эттирган гўзал ва маҳобатли иморатлар ҳам ана шу бетимсол тафаккур ва маънавиятнинг белгисидир.

— Француз тарихчиси Груссе XX аср бошларида «Амир Темурнинг Боязид устидан галабаси христиан оламини асраб қолди», деб ёзган эди. Улуғ муаррихнинг фикрларидан шунини англасак ҳам бўладики, Соҳибқироннинг қалби бамисоли уммон бўлган. Унда дини, тили, давлатидан қатъи назар барча инсонлар Аллоҳ даргоҳида тенгдир, деган эзгу тушунча муҷассамлашган. Шу боис ул зот қаерга қадам босмасин, ортидан маънавият ва эзгулик кириб борган. Йигирма тўрт ёшида катта сиёсат саҳнасига кириб келган Амир Темурнинг тарихдаги ўрнини қандай баҳолайсиз?

— Дунё олимлари ичида француз тарихчилари Амир Темур шахсига адолатли ёндошиб келганлар. Улар бу борада янгича назар, ҳолисона қарашни илгари суриб, илмий китоблар чиқаришяпти, пьесалар яратишяпти. Шунинг ўзи буюк бобомизга оид тарихий ҳақиқатнинг жаҳонда тан олина бошланганлигидан далолат. Аммо афсус билан айтиш лозимки, Амир Темур ҳақида бирёқлама фикр юритиш Европадаги баъзи давлатларда ҳамон давом этмоқда. Фарбликлар ул зотни фақат саркарда сифатида эътироф этишга ўрганиб қолишган. Ҳолбуки, Соҳибқирон ҳазратлари юртни мустамлакачилардан тозалаган, мамлакатни бирлаштириб, марказлашган қудратли давлат барпо этган буюк шахс бўлган. Салтанатида адолат ва эркинлик ҳукмрон бўлишини таъминлаган.

Амир Темур сиёсатида бағрикенглик асосий мезон бўлган. У тасарруф этган ҳудудларда этник маънода халқлар ўртасида нифоқ, жанжал чиққанлиги ҳақида тарихий халқларда ҳеч қандай маълумот учратмаймиз. Аксинча, ислом дини ҳомийси бўлишига қарамай, бошқа диндагиларни ҳам, эътиқодларни ҳам ҳурмат қилади. Илм-фан, маданият, санъат, хунармандчиликни ривожлантиришга асосий эътиборни қаратади. Амир Темурнинг қалби маънавиятга бой бўлмаганда, ўша даврда Самарқанд илму урфон маркази, рўйи замин сайқалига айланармиди! Қолаверса, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Мирзо Бобур каби улуғ аждодларимизнинг жаҳонга машҳур инсонлар бўлиб етишишида, шубҳасиз, Амир Темур юксак замин яратганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Шунингдек, унинг бунёдкорлик фазилатини эсга олиш ҳам Амир Темурнинг буюклигини англашимизга кўмак беради.

— Амир Темур ўз даврининг беназир ислоҳотчиси ҳам бўлган. Ул зот ҳамкорликсиз истиқбол бўлмаслигини теран идрок этиб, дунёнинг ривожланган давлатлари билан дўстлик алоқаларини йўлга қўйган. Бундан Соҳибқироннинг кўзлаган мақсади нима эди?

(Давоми 4-бетда).

Хабар

ҚУТ-БАРАКАЛИ НАВРЎЗ

Жиззах вилоятининг барча туманларида баҳор ва яратувчилик айёми кенг нишонланмоқда. Дошқозонларда сумалаклар пиширилиб, кўклам таомлари дастурхонга тортилмоқда. Дуоғўй отахону онахонлар фотиҳага кўл очиб, Яратгандан эл-юртга осойишталик, қут-барака, тўкин-сочинлик, ризқ-насиба тиламоқда.

Наврўз байрамига янги иншоотларни фойдаланишга топшириш анъанага айланиб қолди. Бўстон шаҳарчасидаги вилоят халқ таълими бошқармасига қарашли «Кар-соқов болалар», шунингдек, «Заиф эшитувчи болалар»

махсус мактаб-интернати янги биноси фойдаланишга топширилди. Вилоят кўзи ожизлар шифохонаси, Жиззах шаҳридаги 1-оилавий таъбиотхона мукамал таъмирланди. Вилоят болалар сил касалликлари санаторийси қайта қурилди.

Мирзачўл туманида қозоқ мусиқали драма театри, туман молия бўлими бинолари қад ростлаган бўлса, Пахтакорда 2 та ун ишлаб чиқариш, ёр-мой корхонаси тўла қувват билан ишлаб бошлади.

А.АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

Шанба ҳафтаи
Инсон табиатан
тўғридир. Агар
ҳаёт давомида бу
тўғрилик бой
берилса, ҳақиқий
бахтга эришиб
бўлмайди.

Хабарлар

Миллий дастур асосида

Кашқадарё вилоятида «Саломатлик» кунлари доирасида таълим муассасалари раҳбарлари, кишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари, «Камолот» ижтимоий ҳаракати вакиллари, халқ таълими ва тиббиёт ходимлари иштирокида икки кунлик семинар-тренинг бўлиб ўтди.

Саломатлик кафолати ва миллат камолотига бағишланган тадбирда ўқувчилар ўртасида темир моддаси билан бойитилган ун ва йодланган тузнинг аҳамиятини тушунтиришга қаратилган тарғибот-ташвиқот ишлари олиб бориш хусусида фикрлашиб олинди. Ўзбекистон Республикасининг «Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси тўғрисида»ги Қонуни, Президентимизнинг 2005 йил 11 августдаги «Унни бойитиш бўйича миллий дастур лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш борасидаги ишлар таҳлил этилди.

БМТнинг Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ)нинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи Р. Хосайний, жамоатчилик билан алоқалар ва маркетинг бўйича маслаҳатчиси Р. Ҳайдаров, «Соғлом авлод» жамғармаси мутахассиси Д. Шарипова, республика Гематология ва қон куйиш институти қошидаги камқонлик маркази директори Д. Сулаймоновларнинг чиқишлари, айниқса, қизиқарли бўлди.

Иззат ҲИКМАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Саломатлик поезда Бухорода

«ЭКОСАН» халқаро ташкилоти бир неча йилдан буён республикамизнинг чекка ҳудудларида истиқомат қилувчи аҳолига инсонпарварлик ёрдамини бериб келмоқда. «Ўзбекистон темир йўллари» Давлат акционерлик компанияси ҳамда Ижтимоий ташаббусларни қўллаб-қувватлаш Фонди (ФОПСИ) ҳамкорлиқда Бухоро вилоятига Тошкент шаҳридан 15 нафар юқори малакали шифокор ва тиббиёт ускуналари билан жиҳозланган, 40,5 миллион сўмлик инсонпарварлик юки ортилган махсус «Ўзбекистон темир йўллари—ЭКОСАН-ФОПСИ» саломатлик поезда жўнаб кетди.

Шифокорлар вилоятнинг турли туманларида бўлиб, аҳолини тиббий кўриқдан ўтказадилар. Кийим-кечак, кўрпа-тўшак гилофлари, болалар пойафзаллари, дори-дармонлардан иборат инсонпарварлик ёрдами вилоятнинг ижтимоий ҳимояга муҳтож, ёлғиз кексалар, нафақахўрлар, ногиронлар, кўп болали, кам таъминланган оилалар ва ижтимоий муассасаларга топширилади.

Мактуба МҮМИНОВА,
«Ishonch» мухбири

Бой илмий мерос ҳақида қўлланма

«Хоразм Маъмун академияси ва унинг илм-фан тараққиётидаги ўрни» деб номланган услубий қўлланма чоп этилди. У ўрта махсус касб-хунар таълим тизимида ташкил этилган кўшимча ўқув курслари учун махсус тайёрланди. Ўқувчи ёшларни ўзбек халқининг қадимий ва бой илмий-маънавий меросини кенгроқ ўрганишларида қўлланма бўлиб хизмат қиладиган бу янги нашр тарихий маълумотларга кенг ўрин берилгани билан ҳам аҳамиятлидир. Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг мувофиқлаштирувчи кенгаши томонидан босмага берилган «Хоразм Маъмун академияси ва унинг илм-фан тараққиётидаги ўрни» қўлланмаси лицей ва коллеж ўқувчилари билимини баҳолаш учун ҳам хизмат қиладди.

Ўзбекистон тарихи давлат музейида ўтказилган янги нашр тақдимотида мазкур китобга яхши баҳо берилди.

Акбар АЛИЕВ

Мулоқотнинг тўртинчи тури

Миришкор туманидаги «Гулистон» маҳалласининг раиси Алланазар Шомирзаевга!

Ассалому алайкум,
ҳурматли Алланазар!

«Ишонч» газетасида (2007 йил 1 март) чоп этилган «Эҳтиромимни қабул қилинг, азизлар» деган мактубингизни мамнуният билан ўқиб чиқдим ва ўзимда Сизга жавоб хат ёзишга зарурат сездим, токи эҳтиромингизга нисбатан ўз миннатдорчилигим аён бўлсин.

Маълумки, ҳозирги кунда мулоқотнинг тўрт тури мавжуд: ғойибона суҳбат, дийдор, телефондаги сўзлашув ва мактуб.

Ғойибона суҳбат ҳамда ҳам бўлиши мумкин, лекин қалби катта, мулоҳаза ва мушоҳада доираси кенг ва чуқур, хаёли учқур одамларда ғойибона суҳбат тез-тез ва мазмундор бўлиши турган гап. Хўш, ғойибона суҳбат кимлар билан бўлади? Дўст билан ҳам, рақиб билан ҳам. Ғойибона тарзда киши дўстига, севгилисига мурожаат қилиб, юрагини ёриши, хаёлан уларни тинглаши, дакии бериши ёки кечирим сўраши, ёки тун бўйи тортишиб, уришиб чиқиши ҳам мумкин.

Дийдор! Ривоят қилишларича, одамлар бир-бирлари билан дийдор учун — кўришиб туриш учун дунёга келишар экан. Лекин ким билан дийдор кўришасиз, бу турмушда муҳим нарса. Инсоннинг бахти ҳам, бахтсизлиги ҳам кўп жиҳатдан ана шунга — кимга дуч келиб қолишига боғлиқ. Яхши одамга, кўнгилдаги одамга тўғри келсангиз, бу — буюк бахтдир. Аксинча бўлса, катта бахтсизликдир. Дўстлар дийдорига

нима етсин:

Жаҳоннинг шодлиги
йиғилса бутун,
Дўстлар дийдоридан
бўлолмас устун.

Телефондаги сўзлашув ҳозир турмушга кенг ва чуқур кириб кетган, замонавий ҳаётнинг узвий бўлаги бўлиб қолган мулоқот туридир. Эндиликда турмушни телефонсиз тасаввур қилиб бўлмай қолди. Лекин мулоқотнинг бу тури дийдор қадр даражасида эмас, бўлолмайди ҳам. Дийдорнинг телефондаги суҳбатдан бир фарқи шундаки, дийдорда кулоқдан бошқа кўз ҳам иштирок этади, кўз кўзга тушиб, юз юздан нур олиб туради. Телефондаги илтимос бажарилмаслиги, ўтинч кечирилмаслиги ҳам мумкин. Лекин шундай илтимос билан лутфан ва шахсан мурожаат бўлса, сўровингиз қондирилади, узрингиз қабул этилади. Юз амри иссиқ, деб бежиз айтмаймиз. Дийдор инсоний мулоқотнинг энг улур туридир.

Мактуб орқали мулоқот қилиш бугунги кунда, айниқса, телефон алоқаси, жумладан, қўл телефони орқали боғланишлар тобора кучайиб бораётган ҳозирги даврда бироз эскиргандек, ибтидоийдек туюлади, мактуб орқали мулоқот қилиш муомаладан, афсуски, четга чиқиб бормоқда. (Бир мисол: «Фан ва турмуш» журнаlining 1989 йил 3-сониде каминанинг «Тил ва эл — жон ила тан» деган мақоласи ёритилганда журналхонлардан тахририятга 30 минг(!)дан ортиқ мактуб келган, бу ҳақда

ушбу журналнинг бош муҳаррир ўринбосари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Комил Холмуҳамедовнинг каттагина бир мақоласи «Хуррият» газетасида босилган эди.)

Тўғри, умрида бир марта хат ёзмаган одамлар бўлса ажаб эмас. Бироқ мактуб орқали мулоқот қилиш хат битувчидан ҳам, хат олувчидан ҳам масъулия талаб қилади. Чунки мактуб айна пайтда хужжатдир, агар йирик шахслар ёзган бўлса, ноёб тарихий-адабий ёдгорлик ҳамдир. Мактубда ҳар хил ва ҳамма гаплар ёзилавермайди. Айримлар ачиқ устида, жаҳолатга берилиб айтиб юборган сўздан тониши мумкин. Бироқ мактубда ёзиб қўйган гапидан ҳеч ким тонолмайди.

Одатда кўпчилик мулоқотнинг уч туридан фойдалана олади. Лекин ҳаммага ҳам хат ёзиш қобилияти ва эринмай ёзиб ўтириш учун чидам берилмаган. Бунинг учун қалам соҳиби бўлиш ҳам керак. Матбуотда ёритилган мактублар алоҳида ижтимоий аҳамиятга эга.

Ҳурматли Алланазар, «Ўзбек маҳалласи» номли мақолам муносабати билан ёзган мактубингиз ана шундай ижтимоий аҳамият касб этган хатдир. Унда ушбу мақолага нисбатан ижобий фикр билдириб, жумладан, бундай ёзибсиз: «Фикримча, бу эссеми китобча ҳолда чоп этиш, «Маҳалла» газетасига ҳам бериш керак. Токи бу ҳар бир ўзбек хонадонигача кириб борсин. «Ўзбек маҳалласи Ватан равнақи ва абадийлигига асос, ўзбек-

ликка макон» экан, эссе ўзбек маҳалласигагина эмас, ўзбек халқига унинг кимлигини билдирувчи, ойдинлаштирувчи ихчамгина қадриятномадир».

Ҳурматли иним Алланазар, таклифингизни ўринли деб билиб, «Ўзбек маҳалласи»ни нашриётларимиздан бирига ҳамда «Маҳалла» газетасига чоп этиш учун топширдим. Ёзувчининг ёзувчига, газетхоннинг тахририят ва муаллифга таклиф, тавсия ва илтимосларини инobatга олиш ва амалга ошириш, ижобий баҳоларидан руҳланиб, танқидий фикрларига кулоқ солиш вожибдир. Зеро, китобхон, журналхон ва газетхонларнинг мактублари нашр учун, рамзий қилиб айтганда, ён илдизлардир. Ён илдизлар қанчалик кўп, теран ва бақувват бўлса, нашрнинг жамиятга боғланганлиги кучли ва нафи шунчалик кўп бўлади, маънавий самаралар келтиради. Назаримда, тахририятлардаги энг катта бўлим хатлар бўлими бўлиши, уларда энг малакали, энг тажрибали, энг жонқуяр, энг фидойи ходимлар ишлаши мақсадга мувофиқдир. Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари бораётганимиз ҳам шунга тақозо этади.

Сизга турмушда, ишда ва жамоатчилик фаолиятингизда катта ютуқлар тиламан, «Гулистон» бундан буён ҳам бўстон бўлиб қолаверсин.

Камоли эҳтиром билан,
Абдуқаҳҳор
ИБРОҲИМОВ,
Ўзбекистон санъат
арбоби, ёзувчи

Табиат ва биз

Саноат чиқиндилари ва маиший чиқиндиларни қайта ишлаш экологик муаммоларнинг олдини олади. Эколатимиз томонидан бу борада катор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Инсон ҳаёти ва саломатлиги, атроф-муҳитга кўрсатаётган салбий таъсирни камайтириш ҳамда ундан ҳужалик фаолиятида оқилona фойдаланишга катта аҳамият қаратилган.

Мамлакатимизда ҳар йили 100 миллион тонна саноат чиқиндилари ҳосил бўлади. Уларнинг энг кўп миқдори тоғ-кон саноати корхоналарига тўғри келмоқда. Шу ўринда кўмир ишлашдаги электростанциялар, нефтни қайта ишлаш, кимё саноати, автомобил, озиқ-овқат ишлаб чиқарувчи корхоналарни эслатиб ўтиш кифоя. «Тошкент шаҳри санитар ҳолатини яхшилаш тизимини такомиллаштириш» инвестицион

пунктлар ташкил этилди. Пойтахтимизнинг Ҳамза, Яккасарой, Юнусобод туманларида чиқиндини қайта ишлаш станциялари қурилди.

«Промкартонторг» акционерлик жамияти томонидан қоғоз чиқиндиларидан картонли идишлар тайёрлаш ва

тўпланаётган чиқиндиларнинг ўз вақтида олиб чиқиб кетилишини таъминлаш мақсадида махсус техника харид қилинди.

Шунингдек, маҳалла фуқаролар йиғинлари, уй-жой мулкдорлари ширкатлари раҳбарлари чиқиндиларни тегишли

Чиқиндидан тайёр маҳсулот

лоийҳаси доирасида қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ инфратизимни яхшилашга қаратилган тадбирлар ўтказилди. Аҳоли яшайдиган мавзелада қаттиқ чиқиндиларни йиғишга мўлжалланган 390 та кўриқланадиган ва 750 та кўриқланмайдиган

«Авесто-Шамс» хусусий фирмаси томонидан ишлатилган полимер материаллари чиқиндиларидан пластмасса буюмлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

«Саноат чиқиндилари ва маиший чиқиндилар ҳамда инсон саломатлиги» дастурига биноан

ҳудудга жойлаштириш, аҳоли турар-жойларидан уларни олиб чиқиб кетиш, контейнерлар ва кўчаларда ёқилишини олдини олишда фаол иштирок этмоқдалар.

Азамат КОМИЛОВ,
Тошкент Молия
институти талабаси

Хатлар — хаёт ойнаси

Газета ва газетхон

Қарор ва ижро

ДЕБИТОР ҚАРЗЛАР КАМАЙМОҚДА

Халқимизда дардинг бўлса ҳам қарзинг бўлмасин, деган нақил бор. Қарз қарзни чақиради. Ҳаётимизни электр энергиясиз тасаввур қилиш қийин. Чунки бу ноёб манба кундалик турмушимизнинг муҳим бир бўлагига айланган.

Вазирлар Маҳкамасининг «Электр энергиядан фойдаланганлик учун ҳисоб-китоб қилиш механизмини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори истеъмолчилар билан электр энергиясини етказиб берувчи корхоналар ўртасидаги ўзаро муносабатни тартибга солишда муҳим аҳамият касб этаётир.

Кўргонтепа тумани давлат солиқ инспекцияси томони-

дан мазкур қарор ижросини таъминлаш борасида ижобий натижаларга эришилмоқда. Тўлов муносабатларини яхшилаш мақсадида мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда жойларда бир қанча семинарлар, маҳалларда ва корхоналарда учрашувлар уюштирилди.

Шунга қарамай 211 та ҳўжалик юритувчи субъектларда 174 миллион сўмлик дебитор қарз мавжуд бўлиб, 99 миллион сўми тўлов муддати ўтказиб юборилгани таассуфланарли.

Масалан, «Сувокава» ишлаб чиқариш корхонасида 51 миллион сўм, қишлоқ ҳўжалиги корхоналарига сув етказиб бериш билан шуғулланувчи насос станциялари корхонаси зиммасида 25 миллион сўмлик қарз-

лар мавжуд.

Дарвоқе, ана шу мавзуда йил бошида «Ишонч» газетасида «Нури ёқади-ю, пули чақадими?» сарлавҳали танқидий мақола ҳам чиққанди. Шундан сўнг тизимдагилар ҳаракати билан аҳоли ўртасидаги жуда катта қарздорликка барҳам берилди. Шунингдек, 20 дан ортиқ ташкилотларда бу борадаги нуқсонлар барҳам топди. Муҳими, фойдаланганлик учун тўлов тушумлари муддатида амалга ошириладиганлиги боис, электр энергиясидан узилишлар бўлмапти.

Исломжон ЭРАЛИЕВ,
Кўргонтепа туман ДСИ
бошлигининг
1-ўринбосари

Қора қошларга ўсма ярашади...

Жавоб

ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги «Ишонч» газетасининг 2007 йил 13 март (№33) сонидан чоп этилган «Давога муҳтож соғломлаштириш маскани» сарлавҳали танқидий мақоласи юзасидан қуйидагиларни маълум қилади.

Ҳақиқатдан ҳам А. Семашко номидаги Тиббий тикланиш ва физиотерапия ИТИ 2-клиникасидаги таъкидланган камчиликлар текширув жараёнида ўз тасдиғини топди.

Ушбу ҳолат шифохона ходимлари ўртасида муҳокама қилиниб, маъмуриятнинг 7-сонли буйруғига кўра ўз вазифасига совуққонлик билан қараган навбатчи врач Г. Ҳамидова, 2-терапия бўлими катта ҳамшираси З. Хаджанова ҳамда мазкур бўлимнинг ҳўжалик бекаси С. Зиявутдиновалар эгаллаб турган вазифасидан озод этилди. 2-терапия бўлими мудирини Ш. Мақсудова ҳам вазифасидан озод этилиб, бўлим шифокорлигига ўтказилди. Физиотерапия бўлими катта ҳамшираси О. Колесник ва ҳўжалик бекаси Р. Қўшмуратоваларга эса ҳайфсан эълон қилинди.

«2006 — 2008 йилларда давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш тўғрисида»ги қарор асосида мазкур шифохона сотувга қўйилган.

Ш. ҲОШИМОВ,
ДПЭББ бошлиғи

Шахрисабз туманидаги «Чоштепа» маҳалла фуқаролари йиғинида ҳам ижтимоий масалалар кўлами кенгайишига алоҳида эътибор қаратилаётир. Ўтган даврда маҳалла ва ҳомийлар ҳисобидан 3 километр узунликдаги кўчалар тартибга келтирилди. Қишлоқ аҳолиси тоза ичимлик суви билан таъминланди.

Асосий эътибор кам таъминланганларни қўллашга қаратилмоқда. 2 ёшгача бола парвариши учун 64 нафар онага ҳамда 288 та муҳтож хонадон аъзоларига етарлича маблағ ажратилган.

Маҳалла тавсияси билан 20 нафар кишига «Микрокредитбанк»дан тадбиркорлик қилиш учун маблағ олиб берилганди. Аини пайтда касаначилик ва хунармандчилик ривожлантирилиб, 50 нафардан зиёд киши ишли бўлди.

Рўзимурод УМАРОВ,
Қашқадарё вилояти

Миннатдорлик

АДОЛАТ ҚАРОР ТОПДИ

Ўтган йили Гурлан туманидаги собиқ «Намуна» ширкат ҳўжалиги тасарруфидан қишлоқ фуқаролар йиғини кенгаши қарори бўйича уй-жой куриб олишимиз учун 0,12 сотих ер майдони ажратилганди. Бироқ шу жойда деҳқончилик қилаётган «Ўктам — Шомурод» фермер ҳўжалиги раҳбари асоссиз равишда мулкимизни ўзига кўшиб олди.

Шундан сўнг кўпгина мутасадди ташкилотларга, жумладан, суд, прокуратура ва ҳокимликка ёзма ва оғзаки равишда мурожаат қилиб кўрдик, лекин натижа чиқмади: ҳар гал турли баҳоналарни рўқач қилишарди. Охири, кассаба уюшмалари Федерацияси нашри бўлмиш «Ишонч» газетаси орқали ҳақ-ҳуқуқи

ҳимояланган кишилар шу жойга хат билан мурожаат қилишни маслаҳат беришди.

Янглишмаган эканмиз: аҳолимиз ўрганилгач, «Қозончининг эрки бор...» сарлавҳали танқидий мақола чиқди. Унинг шарофати билан нафақат мулкимиз ўзимизга қайтди, балки иссиз йўқолган хатларимизга ҳам жавоблар кела бошлади: жумладан, туман ер ресурслари ва давлат кадастри бошлиғи З. Урозалиевдан етти ой деганда жавоб олдик. Қисқаси, оиламизга ажратилган ер-участкасини қонуний равишда ўзимизга қайтарилишида ёрдами аямаган газета жамоасидан миннатдормиз.

Бекиммат ЖУМАНИЯЗОВ,
Хоразм вилояти

Тадбиркорлик

ИНТИЛИБ ЯШАШ ГАШТИ

Қимирлаган қир ошар, дейишади. Бозор иқтисоди шароити бу нақлнинг топиб айтилганини яна бир бор кўрсатмоқда.

Ангорлик Самад Холтўраевнинг фермер ҳўжалиги туфайли 15 нафар киши ишли бўлди. Аини пайтда сут маҳсулотлари халқ таълими бўлими билан тузилган шартнома асосида болалар боғчаларига тарқатилмоқда. Шунингдек, «Таллимарон» фермерлар ҳудудидаги 7 та кам таъминланган ва 2 нафар боқувчисини йўқотган кишиларга ой сайин гўшт-сут маҳсулотлари бепул бериб турилибди.

Тадбиркор бу билан чекланиб қолгани йўқ: бизнес-режасида етиштирилаётган маҳсулотни шу жойнинг ўзида қайта ишлаш ва маҳалладошларидан яна 20 нафарига иш ўрни яратиш ҳам бор. Шу кунларда бу борадаги лойиҳа-сметалар тузиломоқда. Мулкдорнинг таъкидлашича, йил охирида мўъжаз цех қурилиб, фойдаланишга топширилади. Иш билганга минг танга, деганлари шу бўлса керак-да!

Жасурбек НУРБОЕВ,
Сурхондарё вилояти

Ўзини ўзи бошқариш органларида

Қишлоқ аҳолиси моддий ва маънавий фаровонлигини юксалтириш ҳамда ижтимоий масалаларни кенг шакллантиришда ўзини ўзи бошқариш органлари, яъни маҳалла фуқаролар йиғинининг алоҳида ўрни бор.

МАҲАЛЛАСИНИ СЎРАНГ

Ташаббус

ҲОМИЙЛАР КОМПЬЮТЕР ОЛИБ БЕРИШДИ

Норинлик фермерлар мўл-кўл маҳсулот етиштириб, эл маъмурчилигини таъминлаш баробарида, савхотли ишларни рўёбга чиқаришнинг ҳам ҳадисини олишган.

Жумладан, яқундан мавсумда 500 дан ортиқ мулкдор 180та кам таъминланган, 38 нафар боқувчисини йўқотган ҳамда 47-маҳсус интернет-мактабда тарбияланаётган болажонлар-

нинг шарт-шароитини яхшилаш мақсадида ўз ҳисобларидан 50 миллион сўмдан зиёд-роқ маблағ ажратилганди.

Ижтимоий ҳимоя йилида ҳам улар ижтимоий инфратузилмани ривожлантиришга кўмаклашиш ташаббускорлиги бўлиб чиқди: яъни тасарруфдаги 44 та мактаб ва бошқа ўқув муассасаларига Наврўз байрами муносабати билан 50 та компьютер совға қилишди.

«Каримжон Мўминбой ўғли»

фермер ҳўжалиги бошлиғи Мақсудали Мўминов эса ўз жамғармаси ҳисобидан барча ўқув муассасалари кутубхоналарини янги китоблар билан тўлдиришга аҳд қилди. Шунингдек, яна 15 та фермер 22 та кам таъминланган ва кўп болали оила-ларга бир бошдан соғин сигир тарқатди.

Равшанбек МИРЗОЛИМОВ,
Наманган вилояти

— Мамлакат ўз қобиғи ичида ривожлана олмаслигини теран англаган Амир Темур кўплаб ривожланган давлатлар билан борди-келди алоқаларини йўлга қўйган. Қўшнилари билан дўстона муносабатлар ўрнатган. Бу, ўз навбатида, ҳар томонлама тараққиётга омил бўлган.

Бундай алоқалар натижасида Шарқ ва Ғарбни боғловчи улкан иқтисодий ва маънавий кўприк вужудга келди. Хитой, Ҳиндистон, Франция, Англия, Рум, Испания, Италия, Миср ва бошқа давлатлар билан ҳамкорликда савдо алоқаларини кучайтиришга эришди. Савдо-иқтисод муносабатлари орқали халқлар, мамлакатлар ўртасида ягона макон барпо этиш борасидаги ютуқлар бугунги кун учун ҳам ибратли жиҳатлардир. Ўз элчиларини Европанинг етакчи мамлакатларига йўллаб, уларнинг элчиларини қабул қилганлиги ҳақида манбаларда кўпгина қизиқарли маълумотларни учратиш мумкин. Хусусан, Соҳибқироннинг Франция қироли Карл VI га ёзган номасидаги қуйидаги фикрлар эътиборимизни тортади. «Сиз ўз савдогарларингизни менинг салтанатимга юборинг. Биз уларни илиқ қарши олиб, иззат-икром кўрсатамиз. Биз ҳам ўз савдогарларимизни сизнинг юртингизга йўллаймиз. Сиз ҳам уларга ҳурмат кўрсатинг, уларга ортиқча тазийқлар қилинишига йўл қўйманг. Сизга бундан бўлак талабим йўқ. Зеро, дунё савдо аҳли ила обод бўлажак». Нақадар пурмаъно сўзлар! Бунда Амир Темур сиймосидаги муҳим бир қирра намён бўлмоқда.

— **Ҳа, Соҳибқироннинг ҳар сўзи бир дурдона. Уни ўқиб уққанинг сари тарих ва бугунги янада ёрқинроқ тасаввур қилсан ва ўйлайсан. «Агар бизнинг қудратимизни билмоқчи бўлсангиз, қурган биноларимизга боқинг», деганда Амир Темур нимани назарда тутган эди?**

— Бу сўзлар Амир Темур Шахрисабзда қурдирган олий иморат — Оқсарой пештоқига битилган. Инсон руҳиятидан келиб чиқиб айтиш мумкинки, бино қуришга киришган одамда эртанги кунидан умидворлик ҳисси кучли бўлади. Соҳибқирон саройлар, масжиду мадрасалар, мақбаралар бунёд этишдан келгуси авлодлар учун муносиб ибрат кўрсатишни ният қилгани аниқ. Айни пайтда бу обидалар ўз давридагина эмас, бугунги кунда ҳам Амир Темур давлатининг қудрати ва маҳобатидан дарак бермоқда. Бу улғу бобомизнинг жаҳоний шухратини таъминлаган.

— **Амир Темур ҳаётини Самарқанд ва Шахрисабзсиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу шаҳарларда бунёд этилган обидалар ҳали-ҳануз буюк зотнинг салоҳиятидан сўзлаб турибди. Айнан мамлакатининг пойтахти қилиб Самарқандни танлаганида Амир Темур қандай мақсадни кўзлаган эди? Ҳолбуки, унинг киндик қони тўкилган замин кўҳна Кеш эди-ку.**

— Соҳибқирон Шахрисабз яқинидаги Хужа Илғор қишлоғида дунёга келган.

Ҳозир бу қишлоқ Яккабоғ туманига қарашли. Лекин ўша вақтда бу ерларда фақатгина Кеш деб аталган қадимий шаҳар мавжуд бўлиб, ушбу ҳудудлар учун марказ ҳисобланган. Шунинг учун ҳам Ибн Арабшоҳ ва Шарафиддин Али Яздий асарларида Амир Темур туғилган макан Кеш деб айтилади. Темур бобомиз Шахрисабзни севиб, қадрлаб, у ерда гўзал бинолар

хурлиги пойтахти билан белгиланади-да. Бу Соҳибқирон бобомизнинг ҳар бир ишга узокни кўзлаб, жаҳоний фикр юритиб, қўл урганлигининг ёрқин мисолидир. Бу борада тор фикрланган ҳукмдорлар бўлганлиги ҳам тарихдан маълум. Мисол учун, Амир Хусайннинг бобоси бир қишлоқни пойтахт қилган экан. У ўша ерни мамлакатига пойтахт қиламан деб умрини беҳу-

олимлар илмий изланишлар олиб бормоқда. Темур ва темурийларга бағишлаб кўплаб китоблар чоп этилмоқда. Ўтган даврда Европа тилларида 500 га яқин, Шарқда эса 900 дан ошиқ салмоқли асарлар яратилган. Сизнинг икки китобдан иборат «Улғу салтанат» тарихий романингиз ҳам бу борадаги салмоқли ишларнинг давомидир. Ана шу тари-

ёзилган китобларнинг аксариятида Амир Темурга бир хил нуқтаи назардан ёндошиш устувор. Яъни жаҳонгир, саркарда сифатида. Улғу сиймонинг инсоний қиёфаси, ички дунёси-чи? Бошқалар каби у ҳам, айтилик, оддий гулдан қанчалик гўзаллик завқини туйган бўлиши мумкин. Мен «Улғу салтанат» тарихий романимни ана шу эҳтиёждан келиб чиқиб ёзганман. Амир Темурни оддий инсон сифатида тасвирламоқчи бўлдим. Унинг кечинмалари, ўй-хаёллари, суйган аёлига нисбатан муҳаббати, фарзандларига бўлган оталик меҳрини бадиий талқин этишга ҳаракат қилдим. Унда жанг-жадаллар тафсилотини камроқ тасвирлашни ўз олдимга мақсад қилдим.

Аслида Амир Темур менинг севган мавзуим. Бу асардан олдин ҳам Соҳибқирон образи яратилган дoston, роман ва шеърлар ёзганман. Москвада, Адабиёт институтида ўқиб юрган чоғларимда, эркин адабий муҳит таъсири туфайли бўлса керак, халқимизнинг ўтмиши, маънавий илдинини бошқа халқлар тарихи билан солиштириш бошлаганман. Шунда нақадар шонли тарихимиз борлигини, унда Амир Темур сиймоси юлдуздек порлаб турганлигини англаганман. Ўша вақтда шўро сиёсатининг ўтмишимизни қоп-қора қилиб кўрсатишига ичдан қарши чиққанман. Амир Темурга бағишлаб шеърлар ёзганман. Кейинчалик «Гумбаздаги нур» (1967) дostonим ва «Сарбадорлар» (1989) романимда бу мавзунини давом эттирдим. «Сарбадорлар»да Соҳибқироннинг 25-30 ёшлик даврларини қаламга олган бўлсам, кейинги асаримда бутун ҳаётини қамраб олишга интилдим. Ҳозир, ҳудода шукур, ўқувчилар бу китобларни севиб мутолаа қилишмоқда.

— **Мамлакатимизда Соҳибқирон шахсини ўрганиш, ёшлар қалбида воқислик туйғуларини шакллантириш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада Сиз раҳбарлик қилаётган жамғарманинг режалари қандай?**

— Жамғармамиз Амир Темур бобомизнинг башарият тарихида тутган ўрнини халқимиз, айниқса, ёшлар онгига синдириш, дунёга кенг тарғиб қилиш борасида кўпгина ишларни амалга ошириб келмоқда. Ҳали зиммамизда қилиниши керак бўлган вазифалар жуда кўп. Бошқа мамлакатлардаги темуршунос олимлар билан ҳамкорликни янада кучайтириш мақсадида астойдил ҳаракат қилияпмиз. Қолаверса, хориждаги музейларда сақланаётган Соҳибқирон бобомиз ҳаётини акс эттирувчи ноёб манбаларни юртимизга олиб келиб, халқимизни баҳраманд этиш ниятидамиз. Амир Темур таваллудининг 671 йиллиги муносабати билан олий ўқув юртлирида, коллеж ва лицей, кўйинги, барча маънавий масканларида учрашувлар ўтказилмоқда. Шунингдек, китоблар нашр этирилди. Хуллас, бу сана халқимиз томонидан катта ҳурмат рамзи сифатида қаршиланади.

Сухбатдош:
Тўлқин ШЕРНАЕВ,
«Ishonch» муҳбири

«Адолат ва озодлик — дастурингиз бўлсин...»

Халқаро Амир Темур жамғармаси раиси,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси
Муҳаммад Али билан суҳбат

қурдирган. Ҳаёти давомида бунёд эттирган энг улкан иморат бўлмиш Оқсаройни шу заминда барпо қилдирди.

Шу ўринда айтиш керакки, ҳар қандай инсонда ҳам туғилган жойига нисбатан меҳр б а л а н д бўлади. Амир Темурда она шаҳрини мамлакатининг пойтахти қилиш фикри ҳам бўлган. Лекин нима учун бу ниятидан воз кечди, деган савол туғилади. Назаримда, бунинг биринчи сабаби, пойтахт бўлиш учун ҳам анъана керак. Дунёда қадимдан пойтахт бўлиб келган шаҳарлар бор. Самарқанд ана шундай масканлар сирасида эди. Иккинчидан, бу

дага совурган...

Аммо Амир Темур Шахрисабзни бир дам бўлсин эсдан чиқармайди. Ул зот бу ерга тез-тез келишни ёқтирар экан. Ҳатто қабри Кешда бўлишини хоҳлаб, мақбара қурдиради. Унинг ўзига атаб қурдирган сағанаси бугунги кунгача сақланиб келган.

— **Тарихий маълумотларга кўра, бугун дунёнинг элликдан ортиқ мамлакатда темуршунос**

хий асарингизнинг яратилиши хусусида сўзлаб берсангиз.

— Жаҳон аҳлининг Амир Темур бобомиз шахсини ўрганишга қизиқиши ҳамisha кучли бўлиб келган. 600 йил вақт ўтибдики, бу зот ҳақида китоблар ёзиш, фильмлар яратиш каби ишлар кучайиб бормоқда. Ҳозирги пайтда ҳамма мамлакатларда бу борада кўплаб илмий ишлар қилинмоқда. Хусусан, ўтган йили Россияда рус тилида Амир Темурга бағишланган 3 та китоб нашрдан чиқди. Улар француз олими Жан Пол Ру, инглиз олими Харолд Лембнинг

асарлари ҳамда «Темур тузуклари»нинг қарийб саксон йил бурун Панов деган рус олими томонидан қилинган таржимасидан иборат. Фахр билан айтиш мумкинки, дунёдаги бирорта шоҳ ёки саркардага бағишлаб Амир Темур ҳақидагичалик кўп асар ёзилмаган.

Бундан кейин ҳам бу борада кўплаб ишлар қилиниши керак деб ўйлайман. Юқорида айтганимдек хорижлик олимлар томонидан

Тарбияда таннаффус бўлмайдими

Садақа бермай кўринг-чи...

Хазрати Абу Бакр розияллоху анху садақа тўғрисидаги ояти карима нозил қилинган, бор будини гарибларга улашганлар, ўзларида эса ҳатто масжидга кийиб чиққани кийимлари қолмаган экан.

Ночор одамларга ёрдам кўлини чўзиш халқимиз қон-қонига сингиб кетган. Айниқса, садақа бериш кундалик ҳолат. Уни ҳеч қандай тайёргарликсиз, йўл-йўлакай бериб кетилаверади. Ҳадиси шарифда айтилишича, кишининг берган энг кичик садақаси 70 балони қайтараркан. Бироқ олувчи қўлдан берувчи қўл афзаллиги, шу билан бирга айрим ҳоллардагина тиланчилик қилиш жоиз эканлиги ҳам манбаларда кўрсатилиб ўтилган.

Афсуски, бугун жоиз бўлмаган садақа сўровчиларнинг ҳисобига етиб бўлмай қолди. Лўлилар жамоаси-ку майли, лекин тўрт мучаси соғ бўла туриб шу тариқа қийинчиликсиз пул топиш йўлига кирганлар ҳақида нима дейиш мумкин? Улар жамоат транспортларидан тортиб, автойўлларда, истироҳат боғларида, ҳатто ташкилот эшиклари олдида ҳам тез-тез учрайди. Айниқса дам олиш масканларига танда қўйганлари жуда «хавфли». Кичкина болачалар этагингизга маҳкам ёпишиб олади. Садақа бермай кўринг-чи, қўйиб юборармикан. Гўё шу ерда юргангиз учун товон пули тўлашингиз шартдек.

Бир садақа сўровчини биламан. Ёши 17 дан ошган ўспирин йигит. Жамоат транспортга чиққандан сўнг унинг «актёрлик» маҳорати кўз ўнгингизда сайқал топа бошлайди. Одамларни ишонтириш учун бир пайтнинг ўзида турли кўринишга кира олади. Аллоҳ йўлига 17-шифохонада ётган касал синглиси учун муруватини аямасликларини сўрайди. Аслида эса у бу ишни касб-корга айлантириб олган. Уйимиз олдидаги дўкончада шомдан сўнг хоҳлаган пайтнингиз йигитчани учратишингиз мумкин. «Пешона тери билан» топган пулини ҳисоб-китоб қилиб, бугун 15 минг тушди ёки сал ўхшамади қабилида уч-тўрт улфати билан кунлик ишини муҳокама қилади. Кўнгли тусганини еб-ичади.

Баъзида ўйлаб қоласан киши, тиланчиликни тирикчилик манбаига айлантириб олган бундайлар озмунчами? Нега энди биз уларга кўнгличаник билан қарашимиз керак. Айтмоқчи бўлганимиз, «Тошхатартранссхизмат» ходимлари ўз истеъмолчиларининг ҳақ-ҳуқуқларини таъминлаган ҳолда садақа сўровчиларни жамоат транспортларига чиқармасалар ажойиб иш бўларди. Сабаби, асабини бузадиган бақирлик ва «кўшиқ»лар йўловчиларни безор қилиб юборади. Уларнинг кўпчилиги касбий фаолият билан машғул кишилар, кайфиятига бу нарса таъсир қилмасдан қолмайди. Қолаверса, транспорт бозор эмас-ку.

Аброр УМАРКУЛОВ,
«Ishonch» мухбири

Ўқиб-ўқиб йиғлаётган Шамсия ва Ситора Ёқубоваларда нима айб? Онасидан ажраб қолмаганида, ўғай онаси Наргиза Ўзбекова уларни уриб тан жароҳати етказмаганида, дадаси Ҳасан Ёқубов спиртли ичимлик истеъмол қилиб келиб қизларини уриб, ҳақорат қилмаганида ўқшишмасди, сираям йиғлашмасди.

Вояга етмаганларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисидаги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилаётган текширишларнинг бирида Шамсия ва Ситоралар йиғисининг сабабини билиб олдик. Улар Зарафобод туман Саноатчилар маҳалласи Шифокорлар кўчаси, 10-уй, 2-хонадонда яшашади. Қарангки, хонадон соҳибси Х.Ёқубов икки нафар фарзанди олдидаги оталик мажбуриятларини бажармасдан келаркан.

Оталикдан маҳрум қилинди

Жумладан, Ҳасан Ёқубов вояга етмаган фарзандлари 1997 йилда туғилган Ситора Ёқубова, 1994 йилда туғилган Шамсия Ёқубованинг тарбиясига етарли эътибор бермаётганлиги, иккинчи турмуш ўртоғи, яъни болаларнинг ўғай онаси Наргиза Ўзбекова томонидан уларни уриб, тан жароҳати етказилганлиги, Ҳасан Ёқубовнинг ўзи ҳам спиртли ичимлик истеъмол қилиб қизларини уриб, ҳақорат қилганлиги оқибаотида Шамсия ва Ситора холаси Зиёда Рўзиеваникига кетиб қолганлиги, шу ерда яшаб қишлоқдаги 34-мактабда ўқишни давом эттираётганлиги аниқланди.

Оила Кодексининг 79-моддасида «Ота-она ота-оналик мажбуриятларини бажаришдан бош тортса, ота-оналик ҳуқуқини суистеъмол қилса, болаларга нисбатан шафқатсиз муомалада бўлса, жумладан, жисмоний куч ишлатса ёки руҳий таъсир кўрсатса, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиниши мумкин» деб

кўрсатилган.

Юқоридагиларга кўра туман прокуратураси Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 5, 46-моддаларини қўллаб фуқаро Ҳасан Ёқубов вояга етмаган фарзандларини тарбиялаш бўйича ўз мажбуриятларини бажармаганлиги ва оталик ҳуқуқини суистеъмол қилганлиги учун Дўстлик туманлараро фуқаролик ишлари судига даъво аризаси билан мурожаат этди. Даъво аризасида Ҳасан Ёқубовни вояга етмаган фарзандлари Ситора ва Шамсияларга нисбатан оталик ҳуқуқидан маҳрум этиш, фарзандлари вояга етгунча

Ҳасан Ёқубовдан алимент ундириш сўралган.

Суд Ҳасан Ёқубовни Ситора ва Шамсияларга нисбатан оталик ҳуқуқидан маҳрум этиш, қизлар тўлиқ вояга етгунча Ҳасан Ёқубовнинг иш ҳақи ва бошқа даромадларидан учдан бир қисми миқдоридан Зиёда Рўзиева фойдасига алимент ундириш ҳақида қарор чиқарди.

Бу адолатли қарор воқеадан хабардор бўлганларга, барча маҳалладошларга маъқул бўлди.

Туротбек ЛАТИПОВ,
ҳуқуқшунос

Ёшларни ёлғиз қўйманг

Ўтган йили Улуғбек Мингбоев ўртоқлари Обиджон ва Достон билан бирга Учкўприк йўлида Бахтиёр Мўминовнинг «Дамас» машинасини тўхтатишади.

— Бизни «Хон» аригича ташлаб қўйинг, — деди ёш бўлса-да, барваста Улуғбек. Йўловчининг ниятидан беҳабар Б.Мўминов беш юз сўм эвазига уларни айтган манзилига олиб бориб қўйишга рози бўлди. Полохоннинг овлоқ жойига етганда Улуғбек ҳайдовчи билан жанжал чиқарди.

— Машинани тўхтат, — деб ўшқирди у.

Вояга етмаган уч ўспирин ва ҳайдовчи машинадан тушишди... «Нимани эксанг ўшани ўрасан». Суд мажлисида иштирок этаётган Махсидали Мингбоевнинг хаёлидан ана шу мақол ўтган бўлса ажаб эмас. Ҳа, у панжара ортидаги қора курсида ўтириб йиғи аралаш ўз қилмишидан пушаймон бўлаётган жиноятчиларни телевизор орқали кўп кўрган. Бироқ энди ўша қора курсида унинг ўғли У.Мингбоев ўтирарди.

Улуғбек болалигидан эрка ўсди. Уйда уни айтгани айтган, дегани-деган бўлди. Ёши улғайиб бораётган бўлса ҳам бирор касбни эгаллаб демасди. Қўллаб ўртоқлари коллеж ва лицейларга ўқишга кирган, бошқалари эса усталарга шогирд тушиб, бирови машина тўзатар, бирови уй таъмирлаш билан машғул. Табиийки, Улуғбекни дадаси ҳар замон бериб турадиган бир-икки минг сўм пул қониқтирмай қўйди.

— Тошкентга бориб ишлаб келаман, — деди ҳали мактабни ҳам битирмаган ўспирин.

Ота-онаси унинг гагини икки қилишмади. Улуғбек 2006 йил март ойида Тошкентга кетди. У яшайдиган Учкўприк туман Полохон қишлоқ фуқаролар йиғини қаерга кетгани, нима билан шуғулланаётганини суриштирмади. Ҳатто у ўқийдиган мактаб, синф раҳбари ҳам бу билан қизиқмади.

Уч-тўрт ой Тошкентда юрган Улуғбек уйга қайтиб келди. Мусофирчиликда нима билан шуғулланди, кимлар билан дўст тутинди, булар билан ҳам ҳеч кимнинг иши бўлмади. Ўзига-хон, ўзига-бек Улуғбек жиноятга қўл урди. Ўртоқлари Обиджон ва Достонга «Хон» ариги тўғонига чўмилишга боришни таклиф қилиб, ярим йўлга етишганда киракаш машинанинг ҳайдовчиси Б.Мўминовни машинадан тушириб, унга тан жароҳати етказди. Уни ажратишга ҳаракат қилган ўртоқларига «яқинлашсанг ураман» деб дўқ урди. Судда жабрланувчи Б.Мўминов судланувчи жанжал чиқарганини ва чўнтагидаги ўн беш минг сўм пулни очикдан-очик тортиб олганини айтди.

У.Мингбоев айбни тўлиқ бўйинига олиб, қилган ишидан қаттиқ пушаймонлик билдирди. Жабрланувчига келтирган зарарни тўлиқ қоплади. Ишни кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Бувайда тумани суди унинг аввал судланмагани, вояга етмагани, қилмишидан пушаймон эканлигини ҳисобга олиб, бир йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазосига маҳкум этди.

Улуғбек ИБОДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Фарзанд баҳоси қанча?

Она азиз, она муқаддас, мўътабар. У тунлар бедор боласига алла айтади, ўзи емай унга едиради, киймай кийдиради. Фарзандининг бахти учун ҳатто ўз бахтидан ҳам кечади. Афсуски, барча оналар ҳам шундай эмас экан. Сўхбатдошимиз куйиниб сўзлаб берди.

— Қонунларимиз ота-она зиммасига маълум мажбуриятлар юклайди. Жумладан, Конституциянинг 64-моддасига мувофиқ, ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиб ва тарбиялашга мажбурдирлар. Оила кодексининг 73-моддасида эса ота-она ўз болаларини тарбиялаши, соғлиги, жисмоний, руҳий, маънавий ва ахлоқий камолоти ҳақида ғамхўрлик кўрсатиши шартлиги таъкидланган. Бироқ ота-оналар орасида бу мажбуриятларни бажармайдиганлар оз бўлса-да, учраб туради. Масалан, Марина Кротова доимий равишда спиртли ичимликлар ва гиёҳванд воситалар истеъмол қилади. Бир неча йилдан буён алкоголизм ташҳиси билан вилоят наркология диспансерида ҳисобда туради.

1990 йилда туғилган қизи Элина Кротованинг тарбиясига мутлақо бефарқ, унга ғамхўрлик қилишни ўйламайди ҳам. Панднасихатлар кор қилмагач охири-охирида шаҳар прокуратураси фуқаролик ишлари бўйича Урганч туманлараро судига М.Кротовани қонунда белгиланган тартибда

оталик ҳуқуқидан маҳрум қилиш ҳамда Элина Кротовани васийлик ва ҳомийлик органининг қарамоғига топшириш юзасидан ариза билан мурожаат қилди.

Суд ушбу аризани қаноатландирди.

Яна бир мисол.

Гулбахор ҳам барча аёллар сингари бахтли бўлишни, яхши яшашни орзу қилар эди. Шу ниятда кўшни қишлоқдаги Салимга турмушга чиқди. Бироқ орадан тўрт йил ўтиб, турмуш ўртоғи автоҳалокат туфайли ҳаётдан кўз юмди. Гулбахор бир қиз, бир ўғли билан қолди. Қайнонаси уйдан чиқариб юборгач, ижарада яшай бошлади. Шароит бўлмагани учун болаларининг ўқиши ҳам аро йўлда қолди. Гулбахорнинг қўлида хунари, бирор тайинли иши ҳам йўқ эди. Кунларнинг бирида Анабиби исмли фолбиннинг таърифини эшитиб, йўл кўрсатар-ку деган умидда уни йўқлаб борди. Анабиби гапга чечан аёл экан.

— Бир қизинг бор экан, шу сени ниятингга етказди, — деди у.

Гулбахор бу гапдан хурсанд бўлди. Тез-тез фолбиннига борадиган бўлди. Бир гал борганида ўзининг иқтисодий аҳволидан, яшашига жойи йўқлигидан нолиди. Анабиби унга бўш турган уйда ижарада яшашни таклиф қилгач, ўша ерга кўчиб ўтди. Шу тахлит улар опа-сингил тутинишди. Кейин ҳам унинг муам-

молари тугамади.

— Жонимдан тўйиб кетдим, ҳатто ижара ҳақини тўлашга ҳам пул йўқ, жуда қийналдим, — дея яна ҳасрат қилди Анабибига.

— Қизик экансан, кўз ёши тўккан билан нима ўзгаради? — деди Анабиби. — Пул топиш йўллари излаш керак. Агар рози бўлсанг, менда бир таклиф бор.

— Қандай таклиф экан? — деди Гулбахор сергак тортиб.

— Қизинг ҳам кўзга яқин бўлиб қолди. Уни сотамиз.

— Нима?!

Аввалига Гулбахор кўрқиб кетди, анча ўйлади.

— Майли, Кимга сотамиз? — сўради у «қадрдон опасидан».

— Буёғи билан ишинг бўлмасин, харидорни ўзим топаман.

Анабиби харидор излаётганида таниши Назира шундай одам борлигини, қиз учун 300 000 сўм беришини, кейин ҳам хабар олиб туришини айтди.

— 150 000 сўмга харидор топилди. Фақат бир парча қоғоз ёзиб берсанг бас. Шу билан иш битади, — деди Анабиби Гулбахорга.

Она тилхат ёзиб қизини унга қолдирди...

Аёл шаънига, она номига номunosиб иш қилган, тубанликка йўл тутган қимсаларни энди қандай аташ мумкин?

Мухаббат ТўРАБОЕВА,
«Ishonch» мухбири

«Инсонга наф келтириш — олий бахт» танловига

Эшик умид билан чертилганда унга бағрикенглик ила жавоб бермоқлик оқил кишининг фазилати. Ҳар тонг ишга йўл олар экан Баҳодир аканинг хаёлидан ота-боболарининг ана шу ўғити кечади. Бугун қилинажак ишлар, кимнинг мушқули осон бўлдию кимга кўмаклашиш кераклиги ҳақида ўйлайди.

Эски шаҳар даҳасида барча тенгдошлари қатори ўйинқароқ йилларини ортда қолдирган Баҳодирнинг хотирасида болалик дамлари деганда, илк бор тил ўрганишга бўлган қизиқиши, устозларининг саъй-ҳаракатлари билан астойдил бу ишга киришгани ёдига тушади. Зиёли оиланинг 6 нафар фарзандидан бири, ёлғиз ўғил бўлишига қарамай, эркалик ва тантиқликни ўзига эп билмади. Авлодида зиёдларнинг кўп бўлгани сабабли у мустақил равишда ёшлигидан ўз йўлини, келажагдаги манзилни танлай олган эди. Бобоси Юнусхон Ҳакимжонов арабшунос тарихчи, ўз даврининг етук шарқшунос олимларидан бўлган. Шарқшунослик қўлғезмалар институтида узоқ йиллар самарали фаолият кўрсатган. Унинг изиди бормоқлики набира шараф ва гурур деб билди. Араб тилини ўрганиш орзуси йиллар ўтган сайин улғайди. Мактабни тамомлагач, орзулар рўёби сари илк қадамларни ташлади. Тошкент давлат университетининг шарқ факультети тарих бўлимига ўқишга кирди. Талабаликнинг олтин лаҳзалари тинимсиз изланиш, ўқиб ўрганиш ва институтни муваффақиятли тамомлагани билан ҳаёт саҳифаларига муҳрланди. Устозлари Нёзматулло Иброҳимов, Анвар Исмоилов, Бахтиёр Иброҳимов, Омон Мусаев, Илҳомжон Эшонжоновларнинг сабоқларини мукамал ўрганди. Ҳаёт дарсини ўзлаштиришга ҳаракат қилди.

Ёш кадрларни ўз ўрнига қўйиш шиддаткор замон талаби. Бу талаб адо этилганда кўзланган мақсадга эришиш мумкин. Қолаверса, давр ҳам фидойи, ташаббускор ёшлар меҳнатини тақозо этмоқда. Устозлар меҳри уни яна олийгоҳ сари чорлаганда у ана шу талабни бажаришга бел боғлади. Дастлаб институтнинг халқаро алоқалар бўлимида инспектор лавозимида иш бошлади. Халқаро алоқалар ва иқтисод факультети маънавият-маърифат, кейинчалик иқтисод ва тадбиркорлик йўналишлари бўйича декан муовини лавозимида фаолият кўрсатди.

Ишбилармонлиги, ташаббускорлиги билан жамоа эътиборини қозонди. 2004 йилда жамоа уни касаба уюшма кўмитаси раислигига сайлаганида дилининг туб-тубида «Янада кучайрат билан ишлайман. Яхши-

лик қилиш кундалик юмушим бўлади», дея ният қилди.

— Ниятнинг ижобати кўп жиҳатдан ҳаракатга боғлиқ. Ҳар бир янги ишни бажаришга киришганимда шуни ҳис этаман. Ўз устида ишлаган, изланмаган, сал бепарво бўлган киши замондан орқада қолади.

Инсонни тушуниш, дардини англаш учун ҳам билим, малака, тажриба керак. Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши ва Тошкент шаҳар кенгаши томонидан уюштирилган турли тадбирлар, ўқув-семинарлари мен каби ўз ишини яқинда бошлаган ёш мутахассисларнинг фаолияти учун ҳам фойдали бўлмоқда, — дейди суҳбатдошимиз. — Ишчи ходимлар ва талабаларнинг соғлигини тиклаш, моддий аҳволини яхшилаш, яхши кунлари-ю, ташвишли онларида кўмаклашиш, қўйинги, барча-барчаси касаба уюшмаси ва институт раҳбарияти томонидан ҳамжиҳатликда ҳал қилинади. Тўрт мингга яқин аъзога эга бирлашган касаба уюшма кўмитаси имконият доирасида ҳаммага манзилли ёрдам қўлини узатади, эътибордан қолдирмасликка ҳаракат қилади.

Институт маъмурияти билан бирлашган касаба уюшма кўмитаси ўртасида профессор-ўқитувчилар, ишчи-ходимлар ҳамда талабаларнинг меҳнат ва таълимга оид муносабатларини тартибга солиш, уларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини мувофиқлаштиришга ёрдам берувчи бандларни муассамлаштирган жамоа шартномаси тузилган. Давлат дастурлари, юқори касаба уюшма ташкилотлари қарорлари ва меъёрий ҳужжатлари асосида амалга ошириладиган ишлар режаси ва «Ижтимоий ҳимоя йили» Давлат дастури асосида тадбирлар ишлаб чиқилган.

Шу аснода белгиланган чоратадбирлар орқали жамоа аъзоларининг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоясини янада кучайтириш, меҳнат жамоасида соғлом муҳит ва зарарсиз меҳнат шароитини таъминлашга доир вазифаларга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси томонидан таъсис қилинган касаба уюшма аъзолик билетининг жорий этилиши жамоатчилик ўртасида уюшма мавқеини янада мустаҳкамлади. Айна пайтда Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши орқали барча касаба уюшма аъзоларига ушбу билетлар бепул тарқатилган бўлиб, амалда қўлланилмоқда.

Меҳнат жамоаси аъзолари манфаатларини ҳимоя қилишда касаба уюшма кўмитаси қошидаги доимий комиссиялар фа-

олияти алоҳида ўрин тутлади. Ҳозирги кунда 7 турдаги, жумладан, ташкилий ва маънавий-маърифий ишлар, ўқув ишлари, ижтимоий муҳофаза ва ҳуқуқий ишлар, талабалар билан иш-

риб келаяпман. Мураббий бўлганим боис ҳамisha ёшлар билан ишлашга тўғри келади. Уларга таълим бериш, тарбиялаш билан бирга, моддий кўмаклашиш, ҳолидан хабардор бўлиш нафақат бурч, балки инсоний фази-

ишда сезилади. Ҳар бир ходим, талаба ҳақида маълумотга эга.

Музаффар Саттиев, институт «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг етакчиси:

— Мен ва тенгдошларим учун касаба уюшмасининг аҳамияти

Қадрласанг, қадр топасан

лаш, спорт ва соғломлаштириш, меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича ҳамда умумий овқатланиш ва савдо шохобчаларини назорат қилиш бўйича доимий комиссиялар иш олиб бормоқда. Шунингдек, ташкилот «Энг намунали бошлангич ташкилот» кўрик-танловида иштирок этиш баробарида фаолият самарадорлигини ошириб бормоқда.

Жамоа шартномасида белгиланган бандларнинг бажарилиши бўйича йиллик ҳисобот институт жамоасининг кенгайтирилган йигилишларида муҳокама қилинади.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг IV Курултойи ҳамда юқори ташкилотлар анжуман ва пленумлари қарорларидан келиб чиққан ҳолда институт бирлашган касаба уюшмаси ташкилотининг вазифалари тўғрисида қабул қилинган қарорлар, ишлаб чиқилган тадбирлар дастури барча касаба уюшма цех ва гуруҳ ташкилотларига етказилган ҳолда кўмита фаоллари орқали ҳаётга тадбиқ этилаяпти.

Суҳбат жараёнида атрофга разм соламан. Касаба уюшма кўмитасининг хонасига кираверишданок ташкилот ҳаётидан ҳикоя қилувчи манбалар кўзга ташланади. Ҳар бир ўтказилган тадбир, олиб борилаётган ишлар ҳақидаги альбомлар, дафтарлар мавжуд бўлиб, улар дид билан териб қўйилган. Керакли услубий қўлланмалар, иш режаси, тадбирлар дастури ҳам жой-жойида. Касаба уюшма фаолларининг, цех ва гуруҳ ташкилотчиларининг фаолияти ҳақидаги маълумотлар алоҳида жилдларда тартиб билан жойлаштирилган.

Жамоадагиларнинг муносабати, фикри инсоннинг қобилияти ва маҳоратини акс эттирувчи кўзгудир. Баҳодир ака билан ёнма-ён меҳнат қилаётган, ҳар куну у билан юзма-юз суҳбатлашиб муаммоларини ҳал этаётган, фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашаётган ҳамкасбларини муаммоларини, талабалар фикри билан қизиқдик.

Юлдуз Тўрахўжаева, институт мураббийлар кенгаши раиси:

— Узоқ йиллардан буён институтда талабаларга сабоқ бе-

лат. Баҳодирда шу фазилатни кўриш мумкин. Уни талабаларнинг дўсти, дардкаши десам хато бўлмайди.

Бир куну сирдарёлик талаба моддий жиҳатдан қийналиб қолганини айтиб ёрдам сўради. Сизилиб турибди, минг истиҳола, андиша билан олдимга келган. Лекин айнан ўша пайтда менда ҳам имконият йўқ эди. Баҳодирнинг ёнига бориб маслаҳатлашдим. У тезда ўша талабани чақириб, касаба уюшма номидан моддий ёрдам берди: «Ука, қандай ёрдам керак бўлса тортинмай келавер. Ахир сен ҳам касаба уюшма аъзоси-ку», дея уни ҳижолатвозликдан чиқарди. Эътибор унинг учун биринчи даражали вазифа. Қадрласанг, кадр топасан, деганлари рост. Баҳодир ҳаммининг хурматини жойига қўйиб кадрлагани учун барчамизнинг қадрдонимизга айланган. Меҳрибон, дилкаш инсон. Ёнингда шундай инсонлар меҳнат қилаётганини ҳис этиш кайфиятга ҳам, ишга ҳам ижобий таъсир қилади.

Баҳодир Назаров, маънавият-маърифат ишлари бўйича проректор:

— Институт касаба уюшма кўмитаси профессор-ўқитувчилар, ишчи-ходимлар, талабаларнинг ижтимоий ҳимоясига қаратилган кўплаб тадбирларни маъмурият билан ижтимоий ҳамкорлик асосида амалга ошираяпти. Ҳар бир талабанинг ўқиши, ишидан бохабар бўлиш, уларга моддий, маънавий кўмак бериш уюшманинг асосий вазифаси. Баҳодир жонкуяр, фидойи, ҳозиржавоб, самимий. Бирор-бир тадбир, у илмий кенгашми, кўрик-танловми, спорт мусобақасими, барчасида ҳозир нозир. Ҳали ташкилотчилик қилган, ҳали голиб ва совриндорларга совға улашган. Ундаги ташкилотчилик қобилияти ҳар бир

катта. Чунки у ҳар доим керакли вақтда ва жойда ўз ёрдамини беради. Уюшма «Камолот»нинг асосий ҳамкори. Ўқиш ва жамоат ишларида иштироким жараёнида ҳам буну ҳис этаман. Масалан, биз талабалар томонидан билдирилган талаб ва таклифлар инobatта олиниб, имконият даражасида амалга оширишга кўмак берилади. Талабалар турар-жойларида ҳам турли тадбирлар ташкиллаштирилади. Баҳодир ака ҳеч кимни беэътибор қолдирмайди. Дунёқараши кенглиги, ҳулқи, ўз ишини масъулият ва меҳр билан бажаришига ҳавасим келади. Биз ҳамisha у кишидан ибрат олишга интиламиз.

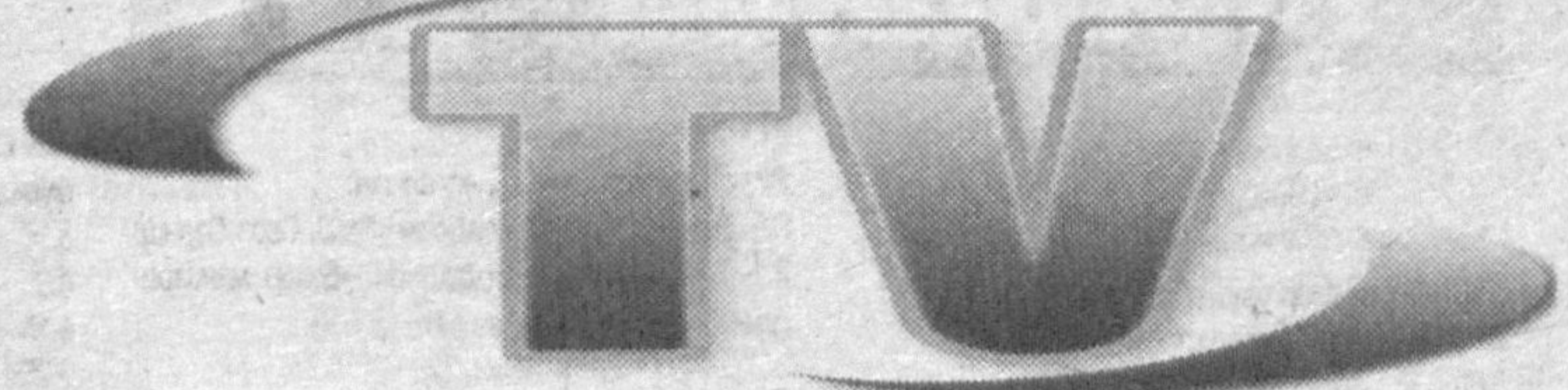
Фарзанд камолини кўриш, уларни эл-юрт қорига муносиб инсонлар қилиб тарбиялаш ота-она орзуси. Турмуш ўртоғи Соҳиббахон билан уч нафар ўғилни тарбиялаб вояга етказайтган Баҳодир аканинг дилида ҳам шундай орзулар мужассам.

Талабалик — инсон ҳаётининг энг гўзал, беғубор лаҳзалари. Бу лаҳзалардаги дарду ташвишлари, ўй-хаёлларнинг ўзи бир олам. Уларни ҳар бир талаба энг яқин сирдош дўсти, маслаҳатгўй кишилар билан баҳам кўришни истайди. Бугун Баҳодир ака талабаларнинг ҳам, жамоадагиларнинг ҳам яқин сирдоши ва дўстига айланган.

Инсоннинг яхшилиги-ю савоб ишлари шоҳ сатрларни ташкил этади. Тошкент Давлат шарқшунослик институти бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси раиси Баҳодир Муҳаммадодилов бу теран мушоҳадани англаган ҳолда меҳнат қилмоқда.

Ҳидоят Жўраева, «Ishonch» мухбири, Икром ХАСАНОВ олган суратлар

ISHONCH

9-15 апрел

Душанба 9

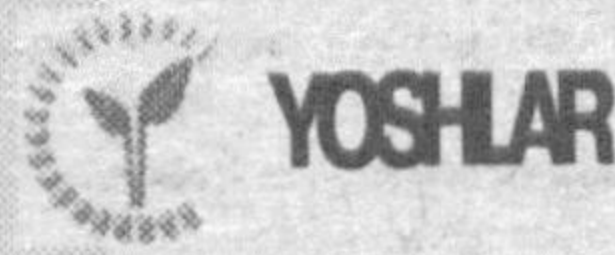

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»

9.55 «Болалар сайёраси»: 9.55 «Балиқчи ва олтин балиқ. Мультфильм.

17.45 «Ранглар дунёси». 18.05 ТВ анонс. 18.10 «Охандлар оғушида».

20.50 Дунё иқлими. 21.00 «Ахборот». 21.35 ТВ анонс.

15.55 Дастурнинг очилиши. 16.00 «ДАВР». 16.15 «Мафункор ва бетакор».

17.50 Курсатувлар тартиби. 17.55 Мультфильм. «Шумтакалар».

20.15 «Анонс». 20.20 «Удивительные способности животных». Научно-популярный фильм.

7.00 «Бодрое утро». 8.05 «Малахов +». 9.00 «Тележурнал». Информационно-аналитическая программа.

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро!». 06.00 Новости. 08.20 «Малахов +».

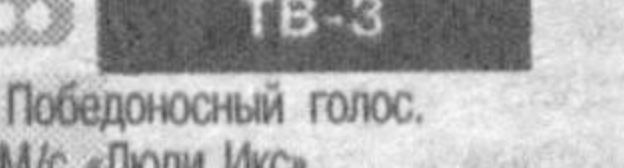
12.20 «Детективы». 13.00 Другие новости. 13.30 «Контрольная закупка».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Х/ф «Шука». 09.45 «Вести. Дежурная часть».

05.00 «Сегодня утром». 22.15 Д/ф «Взорвать палача. Операция «Возмездие»».

08.05 «Следствие вели...». 09.00 «Сегодня». 09.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю».

07.00 Победоносный голос. 07.30 М/с «Люди Икс». 08.00 М/с «Приключения Марко и Джини».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Баба-Яга против!».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Баба-Яга против!».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Баба-Яга против!».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Баба-Яга против!».

05.00 «Сегодня утром». 22.15 Д/ф «Взорвать палача. Операция «Возмездие»».

15.05 М/с «Приключения Вуди и его друзей». 15.30 М/с «Экстремальная команда».

04.45 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич». 05.30 Такси. 05.55 «Глобальные новости».

Сешанба 10

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»

9.05 1. «Уйла, Изла, Топ!» Телемусобақа. 2. «Покажонтас. Мультсериал».

18.00 «Охандлар оғушида». 18.10 «Агар Сиз...».

22.45 «Кўшигимсан, муҳаббат» (SMS. Овоз беринг).

23.00 «Юртим бўйлаб» дастури: «Баҳор манзаралари».

23.40-24.00 Тунги наволар.

6.55 Дастурнинг очилиши. 7.00 «ЯНГИ ТОНГ» кўнгличлар-ахборот дастури.

9.00 «Давринг боласи». 9.15 «Болалар табассуми».

17.15 «Ватанларвар». 17.15 «Истикбол тинчликлар».

7.25 Курсатувлар тартиби. 7.30 «Салом, Тошкент!» кўнгличлар ахборот дастури.

17.50 Курсатувлар тартиби. 17.55 Мультфильм. «Шумтакалар».

7.00 «Бодрое утро». 8.05 «Малахов +».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

20.20 «Мусликий тайм». 20.40 «В благоухании цветов». Сериал.

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро!».

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро!». 08.00 «Вести».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

22.15 Д/ф «Взорвать палача. Операция «Возмездие»».

05.00 «Сегодня утром». 08.05 «Наше все!».

05.00 «Сегодня утром». 08.05 «Наше все!». 09.00 «Сегодня».

07.00 Победоносный голос. 07.30 М/с «Люди Икс».

07.00 Победоносный голос. 07.30 М/с «Люди Икс».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

04.00 «Доброе утро, Россия!». 07.45 Д/ф «Гитлер, Сталин и Гурджиев».

11.30 Т/с «Зена - королева воинов». 12.30 Т/с «Комиссар Рекс».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

05.00 М/ф: «Тайна страны Земляники». «Возвращайся, Калипсо!».

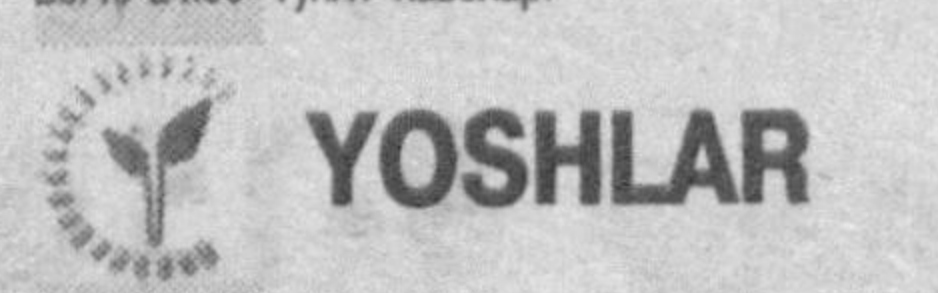
Чоршанба 11

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон» 8.00-8.35 «Ахборот».

8.35 ТВ анонс. 8.40 Олтин мерос. 8.45 «Юртим бўйлаб» дастури: «Баҳор манзаралари».

21.40 «Қўшқоқ ҳаёти». 22.00 «Икки тақдир». Телесериал. 22.45 «Қўшқоқнинг муҳаббат» (SMS. Овоз бериш)

6.55 Дастурнинг очилиши. 7.00 «ЯНГИ ТОНГ» кўнгилочар-ахборот дастури. 9.00 «Даврнинг боласи».

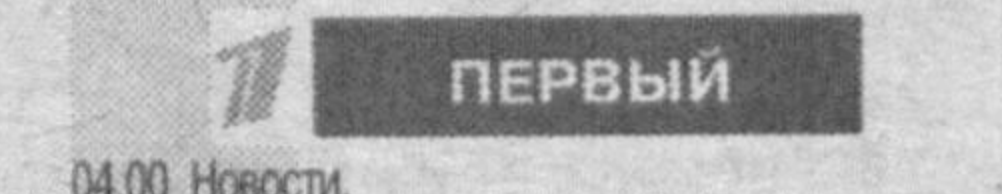
7.25 Курсатувлар тартиби. 7.30 Салом, Тошкент! Кўнгилочар-ахборот дастури.

8.30 «Анонс». 8.35 «Гадалупе». Телесериал. 9.15 «Жозеба».

7.00 «Бодро уяро». 8.05 «Малахов +». 9.00 «Хабарлар» (рус тилида).

19.00 «Что? Где? Когда?» Интеллектуальная программа. 20.00 «Вести».

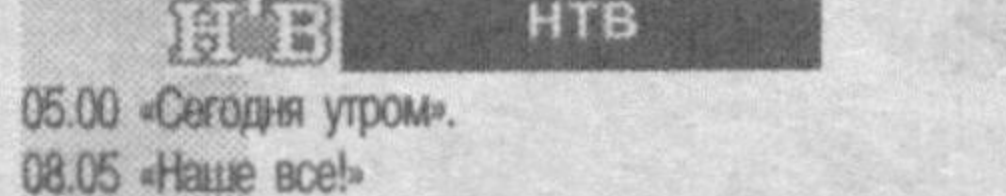

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро».

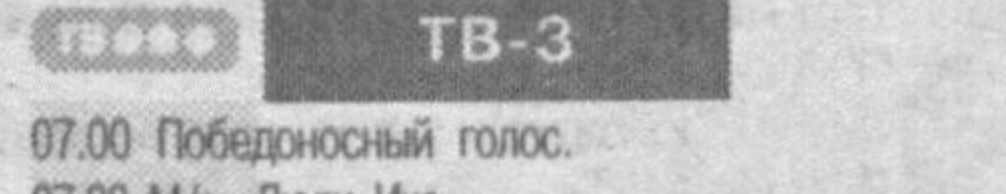

04.00 «Доброе утро, Россия!» 07.45 Д/ф «Леонид Быков. На последнем дыхании».

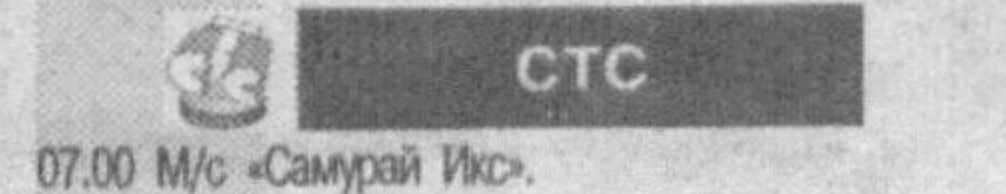
18.00 Т/с «Ангел-хранитель». 18.00 «Вести». 19.45 «Местное время. Вести - Москва».

05.00 «Сегодня утром». 08.05 «Наше все».

07.00 Победносыный голос. 07.30 М/с «Люди Икс».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Баба-Яга против!».

08.30 Т/с «Моя прекрасная няня». 09.00 «Вести». 10.00 «История в деталях».

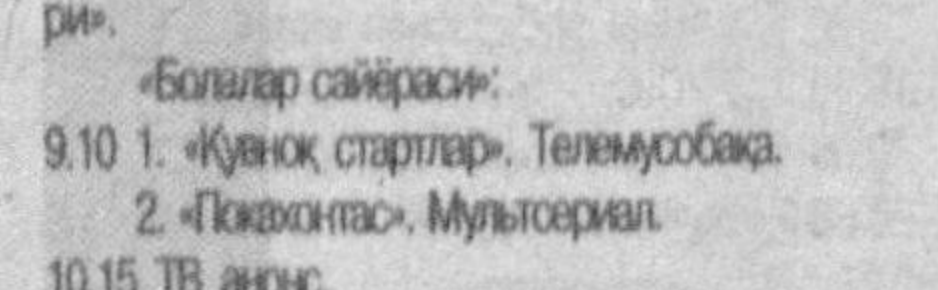

04.45 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич». 05.30 Такси.

Пайшанба 12

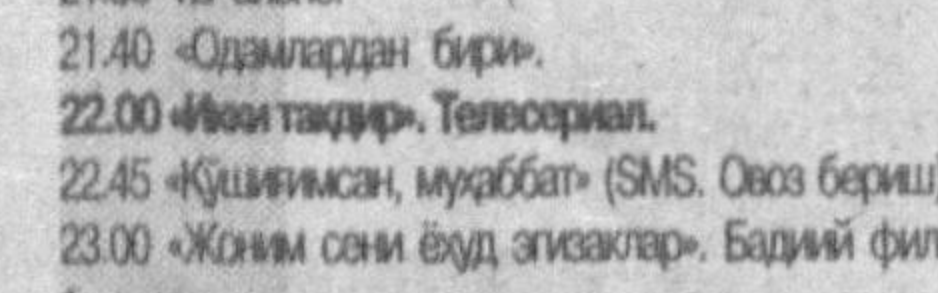

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон» 8.00-8.35 «Ахборот».

6.55 Дастурнинг очилиши. 7.00 «ЯНГИ ТОНГ» кўнгилочар-ахборот дастури. 9.00 «Даврнинг боласи».

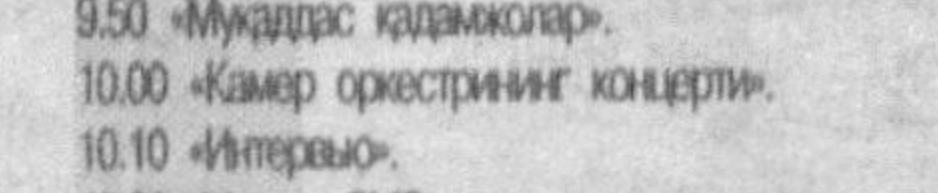
20.50 Дунё иқлими. 21.00 «Ахборот».

7.25 Курсатувлар тартиби. 7.30 «Салом, Тошкент! Кўнгилочар-ахборот дастури».

7.25 Курсатувлар тартиби. 7.30 «Салом, Тошкент! Кўнгилочар-ахборот дастури».

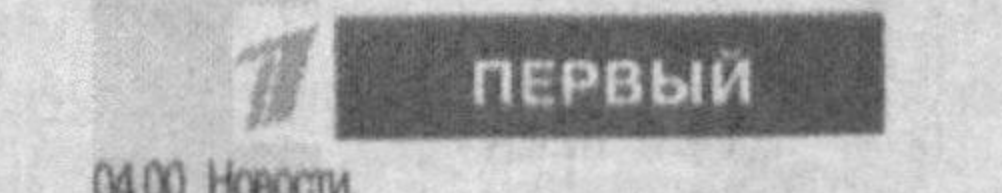

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро».

04.00 «Доброе утро, Россия!» 07.45 Д/ф «Параше на Марсе. Неспелая посыл Сергея Королева».

18.00 «Болалар спорти». 18.15 «Универсиада - 2007».

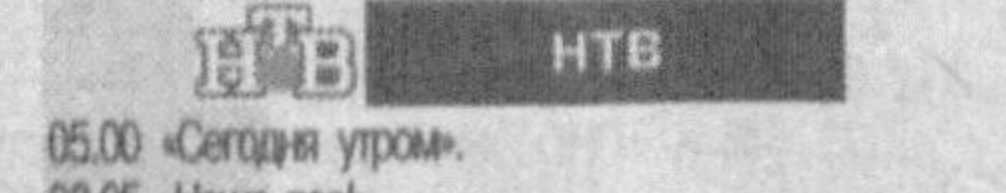

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро».

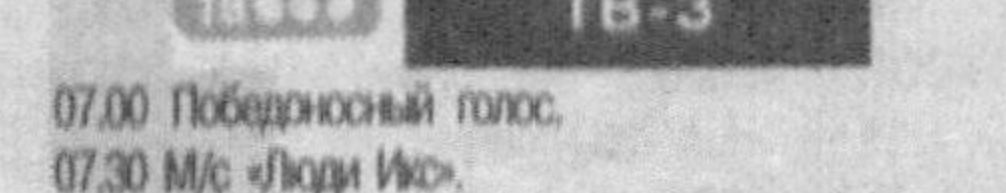

04.00 «Доброе утро, Россия!» 07.45 Д/ф «Параше на Марсе. Неспелая посыл Сергея Королева».

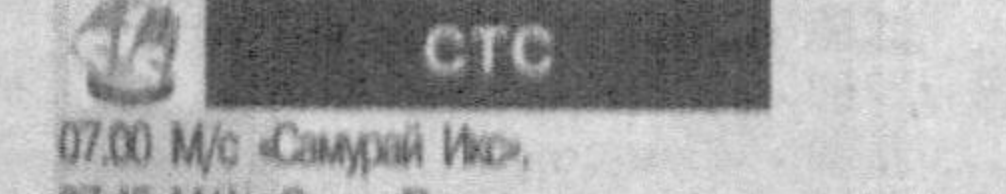
16.00 «Вести». 16.10 Т/с «Каменская».

05.00 «Сегодня утром». 08.05 «Наше все».

07.00 Победносыный голос. 07.30 М/с «Люди Икс».

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Взрыв! Тунг».

07.55 М/с «Смешарики». 08.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей».

04.45 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич». 05.30 Такси.

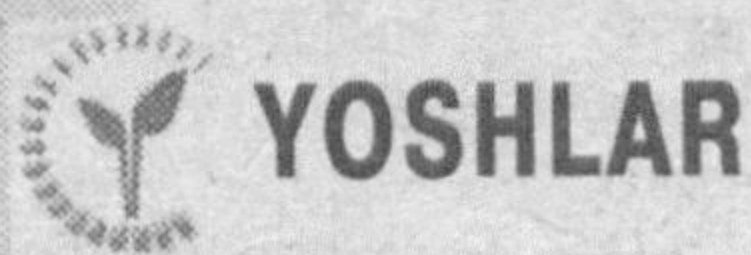
Жума

13

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот».

21.00 «Ахборот». 21.35 ТВ анонс. 21.40 «Бекат».

6.55 Дастурнинг очилиши. 7.00 «ЯНГИ ТОНГ» кўнгилочлар-ахборот дастури.

22.30 «SMS-музыка». 22.45 «Саломея». Сериал.

7.25 Курсатувлар тартиби. 7.30 «Салом, Тошкент!» Кўнгилочлар инфо-формацион мусикий дастур.

20.00 «Вести». 20.20 «Мусликий тайм». 20.40 «В благодухии цветов». Сериал.

ПЕРВЫЙ

04.00 Новости. 04.05 «Доброе утро!» 08.00 Новости. 08.20 «Малахов +».

РОССИЯ

04.00 «Доброе утро, Россия!» 07.35 «Вся Россия».

23.55 Х/ф «Убрать Картера». (США). 02.05 «Дорожный патруль».

НТВ

05.00 «Сегодня утром». 08.05 «Наше все!» 09.00 «Сегодня».

ТВ-3

07.00 Победоносный голос. 07.30 М/с «Люди Икс».

СТС

07.00 М/с «Самурай Икс». 07.45 М/ф «Винни-Пух идет в гости».

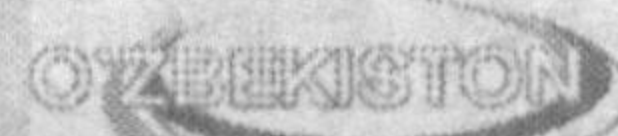
10.30 Т/с «Моя прекрасная няня». 11.00 Т/с «Кто в доме хозяин?»

ТНТ

04.45 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич». 05.30 Такси.

Шанба

14

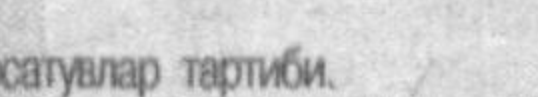

5.55 Курсатувлар дастури. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот».

9.25 «Эмгир симфонияси». Сериал. 9.55 «Иклим».

11.50 «Айланай...» 12.10 «Ишқ ва наво». 12.20 «Муҳаббат дардлари». Сериал.

11.50 «Репортаж»/рус/. 12.00 «Афиша»/рус/.

17.50 Курсатувлар тартиби. 17.55 «Афиша».

00.00 «Тайны чемпиона». Р Чагаев. 00.20 Бокс. WBA йўналиш чемпионлиги учун.

ПЕРВЫЙ

04.30 Х/ф «Опасные гастроли». 05.00 Новости. 05.10 Х/ф «Опасные гастроли».

РОССИЯ

05.00 «Доброе утро, Россия!» 06.30 «Судит Здоровье».

08.50 «Вокруг света». 09.45 «Секрет успеха». Результаты голосования.

НТВ

05.00 Боевик «Пираты XX века». 06.20 М/ф «Ну, погоди!»

ТВ-3

07.00 М/с. 08.00 Девяти утром. 08.30 М/с «Аргай».

04.00 «Другое кино». 04.15 Х/ф «Небо над Берлином».

СТС

07.00 Цирк Солнца. Драгон. Цирковая программа. 08.30 М/ф «Винни-Пух и день забот».

Якшанба

15

- 5.55 Курсатувлар дастури.
- 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
- 8.00-8.35 «Ахборот».
- 8.35 ТВ анонс.
- 8.40 Олтин мерос.
- «Болалар сайёраси»:
- 8.50 «Букри тойчоқ». Мультфильм.
- 10.00 «Саломатлик сирлари».
- 10.20 «Оҳанрабо».
- 11.00 «Минг бир маслаҳат».
- 11.20 «Оила ришталари». Телесериал.
- 11.55 ТВ анонс.
- 12.00 «Баҳор тароналари».
- 12.30 «СINEMA.UZ».
- 12.55 «Ран». Бадий фильм. 1-қисм.
- 14.15 ТВ анонс.
- 14.20 «Ран». Бадий фильм. 2-қисм.
- 15.40 Ватан ҳақида ҳушиқлар.
- 15.50 «Оддий ҳақиқатлар». Ток-шоу.
- «Болалар сайёраси»:
- 16.40 «Олтин тоҳ». Телевизион ўйин.
- 17.15 ТВ анонс.
- 17.20 «Каллоқ». Ҳажвий курсатуви.
- 17.50 «Одами эрсанг...».
- 18.10 «Оталар сўзи – ақлнинг кўзи».
- 19.10 «Оҳанглар оғушида».
- 19.20 Дунё иқлими.
- 19.25, 20.00, 20.55, 21.40 ЭБЛОНЛАР.
- 20.05 «50/50». Ток-шоу.
- 20.50 Дунё иқлими.
- 21.00 «Тахлилнома».
- 21.45 «Кўҳна оҳанглар».
- 22.00 «Заковат».
- 22.55 «Кўшигимсан, муҳаббат» (SMS, Овоз бериш)
- 23.05 «Ўзганинг чиптаси». Бадий фильм.
- 00.40 -00.45 Тунги наволар.

- 7.25 Курсатувлар тартиби.
- 7.30 «Салом, Тошкент!» Кўнгилчор ин-формацион мусиқий дастур.
- 8.30 «Анонс».
- 8.35 «Гвадалупе». Телесериал.
- 9.15 «Жозиб».
- 9.25 «Телекурьер - маркет».
- 9.45 «Анонс».
- 9.50 Кино: «Дала ҳовли».
- 11.15 «Интервью».
- 11.25 «Афиша».
- 11.35 «Анонс».
- 11.40 «Истеъдод».
- 11.55 Фильм детям: «Вторая книга Джун-глей: Маугли и Балу».
- 13.20 «Анонс».
- 13.25 «Музыка SMS».
- 13.45 «Телекурьер-маркет».
- 14.05 Кино: «Поцелуй на удачу».
- 15.45 «Анонс».
- 15.50 «Жозиб».
- 16.10 «Саргузаштлар ороли».
- 16.35 Кино: «Кўзларинг маънос».
- 18.35 «Анонс».
- 18.40 «Мулоҳаза учун мавзу».
- 19.10 «Телекурьер - маркет».
- 19.30 «Анонс».
- 19.35 «СINEMA BOLLIWOD».
- 19.55 «Шунақа гаплар».
- 20.15 «Дилкаш наволар». Муҳаммадjon Абдуллаев.
- 20.40 «Анонс».
- 20.45 «Туризм ҳақида/рус/».
- 21.15 Воскресный кинозал: «Тристан и Изольда».
- 23.10 - 23.15 «Хайрли тун, шахрим».

YOSHLAR

- 6.55 Дастурнинг очилиши.
- 7.00 «Ёмғир симфонияси». Сериал.
- 9.00 «Давр-репортаж».
- 9.10 «Кўзгу». Ҳажвий дастур.
- 9.30 «Болалар давраси».
- 10.00 «ВАТАНПАРВАР».
- 11.00 «Jougnal».
- 11.20 «Шарқ оҳанглари». 2-қисм.
- 11.50 «Уйимдаги фарштам».
- 12.10 «Нафосат олами».
- 12.20 «Муҳаббат дардлари». Сериал.
- 13.00 «Келажак гаройботлари». Илмий-оммабоп фильм. 2-қисм.
- 13.50 «Ишқ ва наво».
- 14.00 «Ринг кироллари».
- 14.50 «Золушканинг янги саргузаштлари». Мультфильм премьераси.
- 16.05 «Кино-SMS».
- 16.10 «Дунё таомлари».
- 16.30 «Куз эртаси». Сериал.
- 18.40 «SMS-музыка».
- 18.55 «Иқлим».
- 19.00 «Давр ҳафта ичид».
- 19.30 «Келажак гаройботлари». Илмий-оммабоп фильм. 3-қисм.
- 20.20 «Муҳлис-шоу».
- 20.50 «Аския». Абдулла қизик Акбаров.
- 21.20 «Кўламанаволари».
- 21.30 «KINOMANIYA».
- 22.00 Жаҳон киноси: «Ўтмишга сайхат».
- 23.55 - 00.00 «Ватаним!»

фильме «Угнать за 60 секунд».

00.45 «Тунингиз осуда бўлсин»

ПЕРВЫЙ

- 05.00 Новости.
- 05.20 X/ф «Новый Одеон».
- 06.50 «Армейский магазин».
- 07.20 M/с: «Дональд Дак представляет», «Черный плащ».
- 08.20 «Умницы и умники».
- 09.00 Новости.
- 09.10 «Нелуцые заметки».
- 09.30 «Пока все дома».
- 10.20 «Фазенда».
- 11.00 Новости.
- 11.10 X/ф «Угрошение огня».
- 14.20 Комедия «Четыре таксиста и собака 2».
- 17.00 «Времена».
- 18.00 «Ширк со звездами».
- 20.00 Воскресное «Время».
- 20.50 «Король ринга».
- 22.00 X/ф «Убить Билла».
- 00.10 D/ф «Охотник на людоедов».

- 04.55 X/ф «Человек родился».
- 06.30 «Сельский час».
- 07.00 «Вести».
- 07.10 «Местное время. Вести - Москва».
- 07.20 «Диалоги о животных».
- 07.55 M/ф «Поединок».
- 08.05 «Аншлаг и Компания».
- 09.05 «Сам себе режиссер».
- 10.00 «Вести».
- 10.10 «Местное время. Вести - Москва».
- 10.20 «Городок».
- 10.50 «Сто к одному».
- 11.45 «Смехоланорама».
- 12.15 «Парламентский час».
- 13.00 «Вести».
- 13.20 «Фитиль №128».
- 14.00 «Вести. Дежурная часть».
- 14.35 «Честный детектив».
- 15.05 Концерт Д. Тухманова.
- 17.05 T/с «Бухта Филиппа».
- 19.00 «Вести недели».
- 20.00 «Специальный корреспондент».
- 20.25 X/ф «Случайный попутчик».
- 22.25 Комедия «Мисс Конгениальность».

НТВ

- 04.45 Боевик «Наемники». (США).
- 06.15 M/ф «Ну, погоди!».
- 07.00 «Сегодня».
- 07.15 Лотерея «Русское лото».
- 07.40 «Дикий мир».
- 08.15 «Их нравы».
- 09.00 «Сегодня».
- 09.20 «Едим дома».
- 09.55 «Счастливы райсы».
- 10.45 «Тор Геаг».
- 11.20 «Авиаторы».
- 12.00 «Сегодня».
- 12.25 «Тридцатая глава».
- 13.05 Комедия «Семейный отпуск».
- 15.00 «Сегодня».
- 15.25 «Один день. Новая версия».
- 16.00 «Своя игра».
- 16.55 T/с «Адвокат».
- 18.00 «Сегодня. Итоговая программа».
- 18.50 «Чистосердечное признание».
- 19.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю».
- 19.55 «Главный герой».
- 21.00 «Воскресный вечер».
- 22.15 X/ф «Космические ковбои». (США).

00.40 Комедия «Семейный отпуск».

(США).

02.25 «Криминальная Россия».

03.20 X/ф «Рука». (США).

ТВ-3

- 07.00 M/с.
- 07.30 Жизнь, полная радости.
- 08.00 Деньги утром.
- 08.30 M/с «Аргай».
- 09.00 M/с «Черепашки-индия».
- 10.00 X/ф «Космический лагерь». (США).
- 12.15 X/ф «Семьянин». (США).
- 14.45 X/ф «Крокодил Данди 2». (США - Австралия).
- 17.00 X/ф «Не отступай и не сдавайся». (США).
- 19.00 Киномания.
- 20.00 X/ф «Страсти по Лютеру». (Германия).
- 22.30 X/ф «Солярис». (Россия).
- 00.00 T/с «Собиратель душ», 29 с.
- 01.00 X/ф «Байки ю кустра». (США).
- 03.00 X/ф «Перекресток миров». (США).
- 05.00 T/с «Ее звали Никита», 29 с.
- 06.00 Relaks.

СТС

- 07.00 X/ф «Живущие свободно».
- 08.25 M/ф «Дюймовочка».
- 08.55 M/с «Радужная рыбка».
- 09.20 M/с «Смешарики».
- 09.30 M/с «Просто Норман».
- 10.00 M/с «Улица Сезам».
- 10.30 M/с «Секретные материалы пещерных людей».
- 11.00 Самый умный.
- 13.00 Жизнь прекрасна.
- 15.00 Смотрите это немедленно.
- 16.00 D/с «Мать и дочь».
- 17.00 Истории в деталях.
- 17.30 6 кадров.
- 18.00 X/ф «Битвы божьих коровок».
- 22.00 X/ф «Управление гневом».
- 00.00 Слава Богу, ты пришел!
- 01.20 Кино в деталях с Ф. Бондарчуком.
- 02.15 X/ф «Криминальные любовники».
- 03.55 X/ф «Забвение».
- 05.55 Музыка на СТС.

- 06.00 M/с «Ох уж эти детки!».
- 07.40 Наши песни.
- 08.00 T/с «Саша+Маша».
- 08.30 «Такси» в Питере.
- 09.00 Комедия «Высокий блондин в черном ботинке». (Франция).
- 11.00 M/с «Дикая семейка Торнберри».
- 11.30 M/с «Ракетная мощь».
- 12.00 M/с «Охотники на драконов».
- 12.30 M/с «Новая жизнь Рокко».
- 13.00 M/с «Котопес».
- 13.30 «Дом 2. Про Любовь».
- 14.30 Комедия «Возвращение высокого блондина». (Франция).
- 16.25 T/с «Саша+Маша».
- 17.00 Звезды против кароке.
- 18.00 T/с «Саша+Маша».
- 18.30 «Такси» в Питере.
- 19.00 «Битва экстрасенсов».
- 20.00 «Дом 2. Про Любовь».
- 21.00 «Комеди Клуб».
- 22.00 «Секс» с А. Чеховой.
- 22.35 «Cosmopolitan. Видеoversия».
- 23.35 «Дом 2. После заката».
- 00.05 Наши песни.
- 00.25 «Дом 2. Любовь». Как все начиналось.
- 01.20 Комедия «Перепутанные наследники». (Великобритания).
- 02.55 T/с «Рабьяна Изаура».

МОҲИР ТАРЖИМОН

Атоқли ёзувчи Абдулла Қаҳҳор кўлгина роман, ҳикоя, драматик асарлар яратиш билан бирга ўзининг улкан истеъдодини таржимончилик соҳасида ҳам намоён этди. Зеро, адибнинг таржимонлик фаолияти асосан Лев Толстой, Гоголь ва Чеховлар асарларини ўзбек тилига ағдариб билан боғлиқ ҳолда кечди.

Улуғ сўз санъаткори Лев Толстой ижодига мурожаат қилар экан, Абдулла Қаҳҳор унинг асарларини аслига монанд тарзда қайта яратишга асосий эътиборни қаратди. Гарчи, бу ижод намуналарини таржима қилиш жуда қийин бўлсада, ўзга тилда Толстойни Толстойдан тасвирлашга эришди.

«Лев Николаевич Толстой санъаткор сифатида биз учун битмас-туганмас маҳорат хазинаси, мактаб, бутун бошлик бир академиядир» дер экан А.Қаҳҳор. Бир қанча ўзбек романистлари қатори ўзи ҳам устод рус ёзувчисининг улкан асарини ўзбек тилига ўгириш билан унинг ижоди даргоҳидан баҳраманд бўлганлигини эътироф этади.

Толстойнинг салмоқдор роман-эпопеяси «Уруш ва тинчлик» таржимаси ҳам Абдулла Қаҳҳор қаламига мансубдир. Бу асар 1947 йилда ўзбек тилида чоп этила бошланди. Кейинчалик эпопеяни ҳамма жилдлари тўла нашрдан чиқди. Шунинг эслатиб ўтиш жоизки, «Уруш ва тинчлик»нинг биринчи жилд таржимаси А.Қаҳҳор қаламига мансуб бўлиб, 1954 йилга келиб қайта нашр қилинди. Иккинчи жилд Кибриё ва Абдулла Қаҳҳор таржимасида 1955 йилда бошилди. Романнинг учинчи (1964) ва тўртинчи (1971) жилдлари таржимаси Кибриё Қаҳҳорова томонидан амалга оширилди. Рус адабиётининг энг сара китобларини ўзбек тилида қайта яратишда ўзининг бой маҳоратини сафарбар этган сўз санъаткори Абдулла Қаҳҳор фаолиятида бадий таржима унинг иккинчи ижодий жабҳасига айланди.

Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 100 йиллигига қизгин тайёргарлик қўрилаётган бир вақтда унинг таржима мактаби ҳақида сўз юритиш айни муддаодир.

Акбар АЛИЕВ, педагогика фанлари номзоди

Информационно аналитический отдел компании «GENEROUS»
предлагает
Электронная версия (база) нормативных документов «Охрана труда и техника безопасности» — ОТТБ

Тел: 144-25-63
Факс: 144-84-81
E-mail: info@fiml.uz
Web-site: www.fiml.uz

ОКНА ДВЕРИ ВИТРАЖИ
Профили из мировых производителей АКРА и VERATEC

В КРЕДИТ 50%

Условия кредита по тел: 144-10-10, 701-60-60

272-05-91 103-62-17 119-62-17
144-51-33 110-62-17 157-62-17
144-95-34 111-62-17 159-62-17

Факс: (9979) 104-80-80
E-mail: info@fiml.uz
Web-site: www.fiml.uz

TV-MARKAZ

Душанба 9

- 07.00 «Премьера» (узб)
- 07.30 Ўзбек наволари
- 08.00 «Премьера» (рус)
- 08.30 «Сайилгоҳ»
- 08.45 Мировые хиты
- 09.00 Сериал «Дети Ванюхина»
- 10.00 «Сунмас орзулар»
- 10.40 Ўзбек наволари
- 11.00 «Чужой против хищника» худ.фильм
- 13.00 Мировые хиты
- 14.00 Ўзбек наволари
- 15.00 Теленяня
- 15.45 Мировые хиты
- 16.30 Ўзбек наволари
- 17.30 Мировые хиты
- 18.00 «Премьера» (узб)
- 18.30 «Кулинар фантазиялари»
- 19.00 «Премьера» (рус)
- 19.30 Сериал «ДЕТИ ВАНЮХИНА»
- 20.30 Мировые хиты
- 21.00 Ўзбек наволари
- 22.00 Комедия по понедельникам «ЭСКАДРИЛЬЯ «ЛАФАЙЕТ» худ.фильм
- 00.20 Миксер

- 08.00 Марказ NEWS (рус.)
- 08.10 Мировые хиты
- 09.00 Сериал «Дети Ванюхина»
- 10.00 «Премьера» (узб.)
- 10.30 Ўзбек наволари
- 11.00 «Эскадрилья, «Лафайет» худ.фильм
- 13.20 Мировые хиты
- 13.30 Марказ NEWS (узб.)
- 13.40 Ўзбек наволари
- 14.30 Марказ NEWS (рус.)
- 14.40 Мировые хиты
- 15.00 Теленяня
- 15.45 Мировые хиты
- 16.30 Ўзбек наволари
- 17.00 «Топ-20»
- 17.45 Ўзбек наволари
- 18.00 Марказ NEWS (узб.)
- 18.10 Ўзбек наволари
- 19.00 Марказ NEWS (рус.)
- 19.10 Сериал «ДЕТИ ВАНЮХИНА»
- 20.10 «Сайилгоҳ»
- 20.25 Ўзбек наволари
- 21.00 «Великолепная семёрка»
- 21.30 Ўзбек наволари
- 22.00 «ВОЗВРАЩЕНИЕ СУПЕРМЕНА» худ.фильм
- 00.40 Миксер

Чоршанба 11

- 07.00 Марказ NEWS (узб.)
- 07.10 Ўзбек наволари
- 07.30 «Премьера» (рус)
- 08.00 Марказ NEWS (рус)
- 08.10 «Навбат» Рашид Холиков

Сешанба 10

- 07.00 Марказ NEWS (узб.)
- 07.10 Ўзбек наволари

- билан
- 08.50 Мировые хиты
- 09.00 Сериал «Дети Ванюхина»
- 10.00 Мировые хиты
- 10.30 «Возвращение супермена» худ.фильм
- 13.10 Мировые хиты
- 13.30 Марказ NEWS (узб.)
- 13.40 «Юлдузли пайшанба»
- 14.10 Ўзбек наволари
- 14.30 Марказ NEWS (рус.)
- 14.40 Мировые хиты
- 15.00 Теленяня
- 15.45 Мировые хиты
- 16.00 «Сайилгоҳ»
- 16.15 Ўзбек наволари
- 17.45 Мировые хиты
- 18.00 Марказ NEWS (узб.)
- 18.10 «Кулинар фантазиялари»
- 18.40 Ўзбек наволари
- 19.00 Марказ NEWS (рус.)
- 19.10 Сериал «ДЕТИ ВАНЮХИНА»
- 20.10 Ўзбек наволари
- 21.00 «Миссия неповторима»
- 21.30 Ўзбек наволари
- 22.00 Киноколлекция: «СТОЛКНОВЕНИЕ» худ.фильм
- 00.10 Миксер

Пайшанба 12

- 07.00 Марказ NEWS (узб)
- 07.10 Ўзбек наволари
- 08.00 Марказ NEWS (рус)
- 08.10 «Сайилгоҳ»
- 08.25 Ўзбек наволари
- 09.00 Сериал «Дети Ванюхина»
- 10.00 Ўзбек наволари
- 11.00 «Столкновение» худ.фильм

- 13.10 Мировые хиты
- 13.30 Марказ NEWS (узб.)
- 13.40 Ўзбек наволари
- 14.30 Марказ NEWS (рус.)
- 14.40 Мировые хиты
- 15.00 Теленяня
- 15.45 Мировые хиты
- 16.00 Ўзбек наволари
- 17.00 «Великолепная семёрка»
- 17.30 Мировые хиты
- 18.00 Марказ NEWS (узб.)
- 18.10 Ўзбек наволари
- 19.00 Марказ NEWS (рус.)
- 19.10 Сериал «ДЕТИ ВАНЮХИНА»
- 20.10 Мировые хиты
- 20.30 «Премьера» (узб)
- 21.00 «Юлдузли пайшанба»
- 21.30 Ўзбек наволари
- 22.00 «ОК БИЛАК ОЙИМЧАЛАР» бадий фильм
- 00.00 Миксер

Жума 13

- 07.00 Марказ NEWS (узб)
- 07.10 Ўзбек наволари
- 08.00 Марказ NEWS (рус)
- 08.10 «Топ-20»
- 09.00 Сериал «Дети Ванюхина»
- 10.00 Ўзбек наволари
- 11.00 «Ок билак оймичалар» бадий фильм
- 13.00 Мировые хиты
- 13.30 Марказ NEWS (узб.)
- 13.40 Ўзбек наволари
- 14.30 Марказ NEWS (рус.)
- 14.40 Мировые хиты
- 15.00 Теленяня
- 15.45 Ўзбек наволари
- 17.00 «Миссия неповторима»

- 17.30 Мировые хиты
- 18.00 Марказ NEWS (узб.)
- 18.10 Ўзбек наволари
- 19.00 Марказ NEWS (рус.)
- 19.10 Сериал «ДЕТИ ВАНЮХИНА»
- 19.40 Ўзбек наволари
- 20.10 «Сунмас орзулар»
- 20.50 Ўзбек наволари
- 21.00 «Премьера» (рус.)
- 21.30 «Сайилгоҳ»
- 21.45 Ўзбек наволари
- 22.00 «НЕЗАКОНЧЕННАЯ ЖИЗНЬ» худ.фильм
- 00.00 Миксер

Шанба 14

- 07.00 Марказ NEWS (узб)
- 07.10 Ўзбек наволари
- 08.00 Марказ NEWS (рус)
- 08.10 Мировые хиты
- 09.00 Ўзбек наволари
- 09.30 «Сайилгоҳ»
- 09.45 Ўзбек наволари
- 11.00 «Незаконченная жизнь» худ.фильм
- 13.00 Ўзбек наволари
- 14.00 «Премьера» (узб)
- 14.30 Мировые хиты
- 15.00 Теленяня
- 16.20 Мировые хиты
- 17.00 Ўзбек наволари
- 18.00 Марказ NEWS (узб)
- 18.10 Ўзбек наволари
- 18.30 «Альо-Марказ»
- 19.00 Марказ NEWS (рус)
- 19.10 Концерт

- 21.00 «Навбат» Рашид Холиков билан
- 21.40 Ўзбек наволари
- 22.00 Индийское кино «НЕ ВСЕ ПОТЕРЯНО»
- 00.40 Миксер

Якшанба 15

- 07.00 Марказ NEWS (узб)
- 07.10 Ўзбек наволари
- 08.00 Марказ NEWS (рус)
- 08.10 Концерт
- 09.50 Мировые хиты
- 10.00 «Сунмас орзулар»
- 10.40 Мировые хиты
- 11.00 Индийское кино «Не всё потеряно»
- 13.40 Мировые хиты
- 14.00 Ўзбек наволари
- 15.00 Теленяня
- 16.20 Ўзбек наволари
- 16.30 «Премьера» (рус)
- 17.00 Ўзбек наволари
- 17.30 «Юлдузли пайшанба»
- 18.00 Марказ NEWS (узб)
- 18.10 Ўзбек наволари
- 18.30 «Сайилгоҳ»
- 18.45 Ўзбек навооари
- 19.00 Марказ NEWS (рус)
- 19.10 Мировые хиты
- 19.30 Ўзбек наволари
- 20.00 «Альо-Марказ»
- 20.30 Ўзбек наволари
- 21.00 «Топ-20»
- 21.45 Мировые хиты
- 22.00 «УЛЬТРАФИОЛЕТ» худ.фильм
- 23.45 Миксер

Теледастурлар «САДО» МЧЖ дан олинди

Ҳуқуқий сабақлар

4 ойга кечиккан иш ҳақи

Касаллик варақаси учун оладиган маошимизни бериш 4 ойгача чўзилмоқда. Шу тўғрими?

А. ХУДОЁРОВ

Хатингизда келтирилган ҳолат юзасидан давлат меҳнат ҳуқуқ инспекторига ёки тармоқ касаба уюшмаси вилоят кенгашига мурожаат қилиш тавсия этилади.

Нафақага чиқмоқчиман

Пахта тозалаш заводидан 17 йилдан бери кутубхоначи бўлиб ишлайман. 4 нафар фарзандим бор. Турмуш ўртоғим вафот этган. Умумий иш стажим 30 йил. 50 ёшдан пенсияга чиқишим мумкинми?

З. ИСКАНДАРОВА,
Хонқа тумани

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 3 сентябрдаги «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунининг 9-моддаси 4-бандида умумий белгиланган ёшни 5 йилга қисқартирилган ҳолда пенсия олиш ҳуқуқини берадиган вазифалар рўйхатида кутубхоначи ҳам кўрсатилган. Аммо мазкур қонуннинг 12-моддасига кўра, махсус иш стаж камидан 25 йил бўлиши керак.

Шунингдек, беш ёки ундан ортиқ фарзанди бор ва уларни саккиз ёшгача тарбиялаган оналар ҳам бундай имтиёзга эгадирлар.

Ишлаётган пенсионер

Ишлаётган пенсионерларга пенсия тўлаш тартиби ҳақида бот-бот мурожаат қилишади. Ҳатто катта миқдорда пенсия оладиганлар пенсияни тўлиқ олиб, иш ҳақининг ярмини олсак бўлмайми деб сўраб қолишади. Бундайларни шахсий манфаат кўпроқ қизиқтиради. Қонун барча ҳақида қайгуради. Хуллас, бу қоида қонунда қандай белгиланганлиги ҳақида батафсил тўхталишни лозим топдик.

1995 йил 19 декабр куни Ўзбекистон Республикаси ижтимоий таъминот, мудофаа, ички ишлар, молия вазирликлари, хавфсизлик хизмати, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ижтимоий сўғурта фонди ҳамкорликда «Ишловчи пенсионерларга пенсия тўлаш тартиби»ни қабул қилди. Шунга мувофиқ 1996 йил 1 январдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишловчи пенсионерларга тайинланган пенсиянинг уруш қатнашчилари ва ногиронлари, Чернобил ҳалокати оқибатидан азият чекканларга-100 фоизи, бошқа барча пенсионерларга 50 фоизи миқдоридан тўланади.

1998 йил 1 майдан бошлаб ишлаётган фуқаролар йиғини раисларига тўлиқ ҳажмда пенсия олиш ҳуқуқи берилди.

1999 йил 1 июлдан пенсияга чиқиш олдидан кўрсатилган ихтисоси бўйича камидан 10 йил меҳнат стажига эга бўлган ёшга доир пенсияга чиқиб ишлаётган ўрта ва кичик тиббиёт ходимларига, провизорларга, «Меҳрибонлик» ва ногирон болалар уй-интернатлари тарбиячиларига, кутубхоначиларга тўлиқ пенсия олиш ҳуқуқи сақланади.

2004 йил 1 декабрдан ўзини ўзи бошқариш идораларидаги диний маърифат ва маънавият бўйича маслаҳатчи лавозимида ишлаётган пенсионер аёлларга тўлиқ миқдорда пенсия олиш ҳуқуқи сақланиб қолади.

Ижтимоий таъминот бўлимида ҳисобда турадиган ишловчи пенсионерларга пенсия иш жойида, ўриндошлик асосида ишлайдиган пенсионерларга эса асосий иш жойида тўланади.

Ишловчи пенсионерларга пенсия Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия

Фонди маблағи ҳисобидан тўланади. Мудофаа, Ички ишлар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати ҳисобида турадиган ишловчи пенсионерларга уларнинг яшаш жойидаги «Халқ банки» муассасалари томонидан республика бюджетни маблағи ҳисобидан тўланади.

Боқувчисини йўқотганлик бўйича пенсия оладиган шахслар ишга жойлашсалар, пенсия 50 фоизи миқдоридан тўланади.

Васийликка олинган боқувчисини йўқотганнинг пенсиясини оладиган ишлайдиган шахс пенсияни тўлиқ миқдорда олади.

Якка тадбиркорлик билан шуғулланадиган ва фермер, деҳқон хўжаликларида ишлайдиган пенсионерлар ўз меҳнат фаолиятлари ҳақида пенсия тайинланган идорага хабар беришга мажбурдирлар.

Пенсияга солиқ солинмайди. Ишлайдиган пенсионерларга, тўлиқ ёки тўлиқ бўлмаган иш кунидан қатъий назар, пенсия 50 фоиз миқдоридан тўланади.

Икки ойгача шартнома асосида ишлайдиган пенсионерларга пенсия тўлиқ тўланади.

Маошимиздан ушлаб қолишди

2006 йил декабр маошидан кунлик иш ҳақи 6801 сўм миқдоридан ҳашар (шанбалик) учун ушлаб қолинди. Умумхалқ ҳашари эълон қилинмаган бўлса-да, ташкилот шундай қилишга ҳақлими?

А. БОЙБЎТАЕВ

Меҳнат Кодексининг 164-моддасида ходимларнинг меҳнат ҳақидан ушлаб қолишнинг асослари белгилаб қўйилган бўлиб, умумий қоидага кўра, ходимнинг ёзма розилиги бўлмаган тақдирда эса суднинг қарорига асосан меҳнат ҳақидан ушлаб қолиниши мумкинлиги кўзда тутилган.

1. Ўзбекистон Республикасида белгиланган солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ундириш учун;
2. Суднинг қарорлари ва бошқа ижро ҳужжатларини ижро этиш учун;
3. Иш ҳақи ҳисобига берилган авансни, хизмат сафарига бориши ёки хўжалик эҳтиёжларига ишлатиш учун берилган бўлиб, сарф қилинмай қолган маблағни қайтариш учун ва ҳоказо;
4. Йиллик меҳнат таътилига чиққанда, аванс тариқасида тўланган таътил пулининг амалда ишланмаган даврга тегишли бўлган қисmini ушлаб қолиши учун;
5. Ходим томонидан иш берувчига етказилган зарарни қоплаши учун, агар етказилган зарар миқдори ходимнинг ўртача иш ҳақидан ортиқ бўлмаса;
6. Меҳнат интизомини бузган ходимга нисбатан интизомий жазо тариқасида қўлланган жаримани ундириш учун.

Касбини ўқитувчи, ойлик маошим 161298 сўм бўлиб, шундан 29638 сўм миқдоридан даромад солиғи ушлаб қолинмоқда. Юқоридagi ҳолат қонун жиҳатидан тўғрими? 80000 минг сўм мукофот пулидан ҳам даромад солиғи 22401 сўм ушлаб қолинди. Шу тўғрими?

И. ХҲҲАНОВ

Ўзбекистон Республикаси Хукумати томонидан зарарли ва оғир шароитли ишларда банд бўлган жисмоний шахсларнинг қатор тоифалари учун имтиёзли даромад солиғи ставкалари белгиланган. Чунончи, Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 майдаги 250-сонли қарори билан тасдиқланган имтиёзли тарзда иш ҳақи олаётган ўқитувчилар — ишлаб чиқаришлар, муассасалар, ишлар, касблар, вазифалар ва 3-сонли кўрсаткич тоифасига мансуб бўлганликлари учун даромадларини солиққа тортиш даражаси 25 фоздан ошмаслиги керак.

Ю. АХМЕДОВ,

Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши бош мутахассиси

Саҳифа муаллифи: Довуд МАДИЕВ

Саҳифа бўйича фикр-мулоҳазалар бўлса, шунингдек, ҳуқуқий мавзудаги саволларингизни газетамизнинг электрон ёки почта манзилимизга юборишингиз мумкин.

Ходим ва меҳнат шартномаси

Қонунда иш берувчига хоҳлаган ходим билан муддатли меҳнат шартномаси тузиш ёки уни ҳар йили қайтадан тузиш ҳуқуқи берилганми?

А. ХАЙДАРОВА,
Шофиркон тумани

Меҳнат шартномаси тузишда иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 72-76-моддалари талабларини тўлиқ бажариши шарт.

Меҳнат шартномаси ёзма шаклда бир хил кучга эга бўлган камидан икки нусхада тузилади ва у иш берувчига ҳамда ишга кирувчига сақлаш учун берилади. Унинг барча бандлари, кейинчалик ўзгартириш киритишнинг олдини олиш мақсадида, тўлғазилган бўлиши шарт.

Меҳнат шартномаси ходим ва ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахс томонидан имзоланиб, мансабдор шахснинг имзоси корхона муҳри билан тасдиқланади. Шу шартнома асосида албатта буйруқ чиқарилади ва у ходимга имзо чектириб таништирилади. Зарур бўлган ҳолатларда ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахс томонидан ёки унинг ижозати билан ходимга меҳнат шартномаси тузилмасдан олдин ишлашга рухсат берилиши мумкин. Бундай ҳолатда ходим иш бошлаган кундан бошлаб у билан меҳнат шартномаси тузилган деб ҳисобланади ва кейинчалик меҳнат шартномаси тузилиб, ишга қабул қилиш тўғрисида буйруқ чиқарилади.

Меҳнат кодексининг 75-моддасида меҳнат шартномасининг муддатлари уч турда бўлиши кўрсатиб ўтилган.

Меҳнат шартномалари: номуайян муддатга (муддатсиз); беш йилдан ортиқ бўлмаган муайян муддатга; муайян ишни бажариш вақтига мўлжаллаб тузилиши мумкин.

Меҳнат қонунчилигини яхши ўзлаштирмаган ёки қонунни биллатуриб айрим муассаса раҳбарлари ходимларни ишга қабул қилишда ва иш давомида қонунга зид равишда у билан муддатли меҳнат шартномаси тузадилар. Бу иш берувчи учун ходим билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилишнинг энг осон усули ҳисобланади. Яъни, Меҳнат кодексининг 105-моддаси асосида меҳнат шартномасининг муддати тугаши муносабати билан ҳеч қандай розилик олинмасдан у бекор қилиниши мумкин. Лекин Меҳнат кодексининг 5-моддасида меҳнат ҳақидаги келишувлар ва шартномаларнинг ходимлар аҳволини меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатларда назарда тутилганига қараганда ёмонлаштирадиган шартлари ҳақиқий эмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Иш берувчига амалдаги қонунларда хоҳлаган ходим билан муддатли меҳнат шартномаси тузиш ёки номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномасини ҳар йили янгидан тузиш ҳуқуқи берилмаган. Шу сабабли ҳам Меҳнат кодексига «Иш берувчиларнинг муддатли меҳнат шартномаси тузиш ҳуқуқини чеклаш тўғрисида» алоҳида қилиб 76-модда киритилган.

Меҳнат кодексининг 76-моддаси ва Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 12 майдаги Қонунига асосан муддатли (беш йилгача) меҳнат шартномаси:

— бажарилажак ишнинг хусусияти, уни бажариш шартлари ёки ходимнинг манфаатларини ҳисобга олган тарзда (унинг аризасига биноан) номуайян муддатга мўлжалланган меҳнат шартномаларини тузиш мумкин бўлмаган ҳолларда.

— корхона раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтер билан, муассасада бош бухгалтер лавозими бўлмаган тақдирда эса бош бухгалтер вазифасини бажарувчи ходим билан.

— қонунда кўрсатилган бошқа ҳолларда тузилиши мумкин.

Қонуннинг бу талабига мувофиқ доимий бўш лавозимга муддатли меҳнат шартномаси тузган ҳолда ходимни ишга қабул қилиб бўлмайди. Вақтинчалик ишда бўлмаган (таътилда бўлиши, узрли сабабларга асосан ишда бўлмаган бошқа ҳолларда) ходимнинг ўрнига ишга қабул қилинганда ҳамда ходимнинг аризасига мувофиқ ва кўрсатиб ўтилган ҳоллардагина ходим билан беш йилгача бўлган муддатли меҳнат шартномаси тузилиши мумкин.

Иш берувчи қонунда белгиланган шарт ва талабларига риоя қилинмаган ҳолда ходим билан муддатли меҳнат шартномаси тузса, унинг оқибатида ходим билан тузилган меҳнат шартномасини Меҳнат кодексининг 105-моддаси асосида муддатли тугаши муносабати билан бекор қилса, ходим Меҳнат кодексининг 269- ва 270-моддаларига асосан ўз вазифасига тиклаш ва мажбуран бекор юрган кунлари учун ҳақ тўлашни сўраб ариза билан бевосита туман (шаҳар) судига мурожаат қилиши мумкин.

Меҳнат кодексининг 9-моддасига мувофиқ касаба уюшмалари иш берувчининг Меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини текшириши ва назорат қилиши зарур.

Карим МУХТОРОВ,
Ўзбекистон ССХКУ МКнинг
бош ҳуқуқшуноси

(Боши ўтган сонларда)

Майли, — деди Солиҳа бироз ўйланиб олгач, — чиндан ҳам чарчадик.

Ўтган уч-тўрт кун ичида Бекмирза танишлари орқали Солиҳа ҳақида кўп нарсани билиб улгурганди. Ёши ўттиздан ошган, битта ўн-ўн икки ёшли ўғли бор. Уч йил муқаддам эри узоқ давом этган оғир касалликдан вафот этган. Европача тарбия кўрган аёл. Давраларда эркалар суҳбатидан тортинамаса-да, лекин чегарадан чиқмайди.

Бекмирза, «хали бу аёлга кўп ишим тушади, таниш-билиш бўлиб олсак зиён қилмайди», дея ичида ўзини алдашга уринар, лекин шу аёлни кўргандан сўнг неча йиллардан буён қалбини, бутун вужудини занглатиб ётган гашлик бирдан чекинганини ҳис қилиб, кўнгли ёришар эди. Шаҳарда у хали бирор-та бегона аёл билан ишқий муносабатларга бормаган эди. Дўстлари бу борадаги «ютуқ»лари билан мақтаниб қолишган кезлари, у мийғида кулиб ўтираверар, баъзилар ана шу сирли жилмайишдан ўзларича турли маъно топишарди... Бекмирза бу борада жуда нозик кўнгли. Ўша олис шаҳарлардаги йўл-йўлакай юз берган тасодифий ишқий саргузаштларни ҳисобга олмаса, бирор-та аёл хали кўнглини жизиллатган эмасди. Мана, неча йиллар ўтиб, божхонадаги аёл кутилмаганда қалбида тўфон кўзгатди.

Хали куёш ётоғига кириб улгурмай саррин шамол эсди. Ҳа, яқинлашиб келаётган кузнинг муждаси бу... Бекмирза янги «Нексия» кучоғига гўзал хонимни олганича шаҳар ташқарисига, ўрқач қирлар тарафга йўл олди. Ўша ёқда унга таниш одамга қарашли кичикроқ кўл бор. Кўлда балиқ боқиларди. Кўл атрофида кўкаламзор сайроғох, икки-уч ёғоч уй ҳам бор. Солиҳа билан келишиб улгурмай у одамга хабар бериб бўлганди. Орқа ўриндиққа чўккан Солиҳа қора кўзойнак тақиб олди. Бекмирза магнитофон тугмасини босди. Машина салонини Берта Давидованинг нолалари тутди.

— Кечирасиз, таъбим шунақа, — дея хижолатомуз оҳангда гап бошлади у, — бу янги чиққан ёш кўшиқчиларга сира ўрганмадим. Азиза дейдими, Даврон дейдими, саноғи йўқ... Биз энди шу классик кўшиқлар, Шер ака, Ортик ака, Фуломжонлар даврасидан, уларнинг оҳангларида чиқиб кетишимиз мушкул...

— Тўғри айтасиз, — дея ўйчан оҳангда гапирди Солиҳа, — мен рус мактабда ўқиганман. Олий таълимни ҳам русча олдим. Табиийки, рус, европа кўшиқлари қонқонимга сингиб кетган. Лекин ўзимизнинг эстрада, Ботир Зокиров, «Ялла» ва яна кўплаб кўшиқчилар ҳам юрагимнинг бир парчаси.

Бекмирза бисотини титкилаб «Ялла» эстрада гуруҳи кўшиқлари ёзилган кассетани топиб қўйди...

Балиқчи фермернинг кўл бўйидаги сайроғоҳга ўрнатилган вагон-уйчаси ичи жуда шинам, бурчакда телевизор, магнитофон, стол усти жаннат дастурхонидай тўкис эди.

Нотаниш ярадор аста-секин ўзига кела бошлади. Кўзини очгандан сўнг орадан

икки кун ўтгач махсус мосламадан оғзига қуйилган суюқ овқатни ичиб олди. Бир муддат кўзларини очиб-юмиб ётди-да, кейин секин, кўрқалпаса лабларини қимирлатди. Хўжакент тумани марказий шифохонаси хирургии Ҳамидулло ака тажрибали жарроҳ эди. У бўғизни тикиш жараёнида товуш аъзоларини сақлаб қолиш учун керакли ишларни қилган, шу боис беморнинг гапира олиш қобилияти бут эди.

— М.. мен..қ..қаердаман? — дея сўради кровати ёнида турган ҳамширадан. Товуш чиқарганда томоғи ачишиб оғриди шекилли, юзлари буришиб кетди.

— Сиз Хўжакент касалхонасидасиз, — деди бийрон товушда ҳамшира, — бундан икки ҳафта илгари отдан йиқилиб жароҳат олгансиз.

— Х... Ҳа..., — дея чўзиқ нафас чиқарди ва жимиб қолди.

пан шишаси томон узатилган кўли ёнгидан тутди-да:

— Кўйинг, ўшани, — деди кулиб, — молдован виноси бор экан-ку... Ўша дуруст...

Бекмирза унга вино, ўзига ароқ куйди...

— Худойим ҳаммиша ҳаммамизни халқимизга, ҳаққимизга, ҳақиқатга ҳамнафас; хиёнатдан ҳоли, ҳамиятларга ҳамдўст, ҳақиқий холиқларга ҳамдаму ҳамроҳласин!

— Ҳамфикр, ҳамқадаммиз! — дея жаранглаб кулди Солиҳа қадаҳ уриштиришаркан. Чинни садосидай бу кулгу қадаҳ жарангими ёки Солиҳанинг овозими, Бекмирза англолмай қолди... У гарчи русча ўқиган эсада, ўзбекчани ҳам жуда нозик ҳис қилар, гаплари қочирим, ёнгил ҳазилга бой эди. Ўша кунни жуда ёзилиб ўтиришди. Қайтаётганларида унинг овози бироз титраб:

— Анча йиллар бўлди. Бек-

аллақандай бошқача ёришиб кетишини хаёлига келтирди. Эҳ, бу юзлар... Шу пайтгача қаерларда юргандинг, Бекмирза? Ахир, шу юзлар, кўзлар, қарашларсиз ҳаётнинг мазмуни ночор, умр аллақандай бемақсад эмасмиди?

— Солиҳа... Агар вақтингиз бўлса...

— Қачон? — Аёлнинг овози яна титраб кетди.

— Тушдан кейин... Телефон қиламан.

— Майли.

«Наҳот ёши элликка етган одам шу даражада ўзини йўқотади? — хаёлидан ўтди Бекмирзанинг, — нима бу? Наҳот ўша — дostonларда куйланган, Мажнуну Фарҳодларни адо қилган туйғу қариган чоғимда мени танлаган бўлса? Ахир, бундай гўзал туйғу, қайноқ интилиш, олдинда гуриллаб ёнаётган гулханга ўзни ташлаб, роҳатланиб...

нарсига айланди-да, қоғоз кемага юкланди... Кема оқишда давом этди... Шу...

— Ҳеч бир нарсани эслатмадимми бу аёл, ҳовли...

— Афсуски, йўқ...

Тушдан кейин Бекмирза машинага Солиҳани ўтқазиб, Қамчиқ довони томонга ўрланди.

— Бироз кеч қайтамиз, майлими?

— Ихтиёрингиз, мен уйга айтиб қўяй, бўлмаса, — дея Солиҳа уяли телефончасини сумкасидан чиқариб, рақам терди, — ая, уйдამисиз? Ҳа... Ҳозир бир жойга текширишга борадиган бўлиб қолдик. Кечроқ қайтаман. Хавотир олманглар. Камолитдин қаерда? Мактабдан келдимми? Келса, бугун кечгача ҳеч ёққа чиқарманг. Ҳа, ҳа... Ўшанда кўнглим тўқ бўлади. Хўп, кўришгунча...

Довон остонасида ўннга бурилиб, Чодак водийси тарафга юришди. Тоғ этагидаги паст-баланд йўллар, у ер-бу ердан шарқираб оқиб ётган сойлар, қатор-қатор дам олиш масканлари...

— Чодак кичик бир қишлоқ деб юрардим, — деди Солиҳа, — жуда кенг, шинам жойлар экан-у.

— Ҳа, биз у ёқда сал зерикиб қолсак, Шоҳимардон, Сўх, Арслонбоб, Ўшга югуравериш, бу томонларга кам келамиз, — жавоб берди Бекмирза. — Аслида Чодак жуда баҳаво, ёқимли маскан...

Юксак чўққилар этагидаги қишлоқнинг энг четида жойлашган уйга кириб келишди. Машина сигнал бериши билан темир дарвоза ланг очилди. Бекмирза аввал айтиб қўйгани боис уйдагилар ўтиришга яхши тайёргарлик сўриб қўйишган экан. Тошдан тошга урилиб, шарқираб оқайтган сой соҳилидаги меҳмонхона европача усулда жиҳозланган, безатилган эди. Атроф салқин, сойдан эсаётган роҳатбахш шабода очик дераза пардаларини ўйноқлапти...

Солиҳа ғарбона тарбия кўрмагани, столнинг безатилишига қараб тан берди; чинакам тарзда Европача тузалган.

— Бу ерда... — дея саволомуз Бекмирзага қаради у.

— Уй эгасининг хотини украин. Йигит Киевда ҳарбий хизматда бўлиб, ўша ердан ўйланиб қайтган. Келин ихтисоси бўйича кулинар. Шу боис одатда европалик меҳмонларни шу ерга олиб келишади... Ўтган галгидай Бекмирза ароқ, Солиҳа асл Краснодар виносидан очишди. Солиҳанинг юзларига қизил югуриб, кўзлари чақнади.

— Ота-онам ўқитувчи эдилар, — деди у. — Биз тўрт нафар боланинг барчасини рус мактабда ўқитишди. Ўша пайтларда шунақа русум бор эди зиёли оилаларда. Акам рус аёлига уйланган. Икки фарзанди бор. Истиклолдан сўнг хотинига эргашиб Россияга кўчиб кетди. Сингилларим ўз турмуши, бола-чақаси билан банд. Бу орада отам вафот этдилар. Турмуш ўртоғим оғир касалга чалинди. Олти йил бормаган шифохонамиз, кўрсатмаган докторимиз қолмади. Имкони борича ҳаётини чўзишга уриндик. Лекин дард бешафқат экан. Ўғлим ўн ёшга тўлган кунни у киши оламдан ўтдилар. Аслида у киши билан тўрт-беш йил кўнглидагидай яшаганмиз, холос.

(Давоми бор)

(Қисса)

ёниш кайфияти қаердан пайдо бўлди?

Жароҳатланиш туйғу фаолиятида ўзгариш рўй берган, оқибатда ўзининг шахсини аниқлай олмаётган шикастланувчининг фотосурати кўпайтирилиб, барча шаҳарлар ва туманлар паспорт бўлимларига юборилди. Одатда сақланиб қолган паспорт нусхалари, фотосуратлар орқали одамларнинг шахсини аниқланарди. Таассуфлар бўлсинки, бир ойлик муддат ичида бирор-та ҳам шаҳар ёки тумандан жабрланувчининг шахсига оид маълумот топилмади. Газеталарда эълон қилинган фотосуратлардан ҳам бир иш чиқмади. Демак, бу одам Қирғизистон ёки Тожикистон фуқароси бўлиши мумкин. Қўшни мамлакатларнинг чегара туманларига ҳам бу ҳақда тегишли ахборотлар юборилди. Бироқ осмондан тушдими, ердан чиқдими, бу одам ҳақида бирон бир арзиғулик маълумот йўқ эди...

— Агар отимни эслай олганимда эди, — деб қолди бемор ташқаридаги ўриндиқда Адхам Солиев билан суҳбатлашиб ўтираркан, — кейин бошқасини секин-аста хотирларимдим...

— Тушларингизда ҳам йилт этган, диққатга сазовор нарсачиқмаяптими?

— Эслай бошлади нотаниш одам, — кенг ҳовли... Аллақандай аёл... Ўрта бўй, ёши қирқлардан ўтган... Мен томонга кўл силтайди... Бошида оқ рўмол... Ҳайрон бўлдим... Кўчада арик... Тўлиб-тошиб оқаяпти... Ариқда... кема... Қоғоз кема майда тўлқинлар узра чўкиб-кўтарилиб, чўкиб-кўтарилиб сузаяпти. Бирдан ўша аёл менга яқинлашди, ҳатто қайноқ нафаси юзимга урилди. «Соҳил яқин, соҳил яқин», дея шивирлади у қўлогимга. Сўнг ҳовли, аёл, ҳаммаси кафтдек

мирза ака, бундай очилиб-сочилиб ўтирмаганимга, — деди.

Бекмирза савдогар одам эмасми. Солиҳанинг гарчи умумий зиёфатлардан қочмасида, лекин эркак зоти билан чиндан ҳам яқна-ёлғиз, айниқса, дастурхон атрофида суҳбат қурмаслигини билиб олган эди.

— Раҳмат, тўғриси айтсам... Мен ҳам бундай... Ёзилиб ўтирмаганимдим анчадан буён...

Эрта тонгда уйғонди-ю, ёнини пайпаслаб... Солиҳани қидирди! Ҳатто «Солиҳа» деб чақириб ҳам юборди. Ҳайриятки, Моҳигул хали кўз очмаган эди... Ташқарида келин супириш-сидириш билан банд. Болалар хали ширин уйқуда. Бекмирза аста ўрнидан туриб кийинди-да, ҳовлига чиқди. Эрта куз тонги... Ишқомларда тизилиб турган узум бошлари доно мўйсафиддай салобатли сукунатга фарқ... Қаердадир зарғалдоқ сайради. Бекмирзанинг келинидаги сахар-хез жувонларгина ҳовлиларни тартибга келтиришни бошлашган. У сахар ҳавосидан симириб-симириб нафас оларкан, бирдан бақиргиси келди. Мана шу сокин дунёни ларзага солиб ҳайқирса, манави узум бошлари наъра зарбидан чўрт-чўрт узилиб, ер билан битта бўлса... У чўнтак телефони олиб Солиҳага кўнгирак қилди.

— Солиҳа, узр, тонгда безовта қилдим...

— Яхшимисиз, Бекмирза ака?... Яхши дам олдингизми?

— Раҳмат. Жуда эрта тураркансиз... Балконда бўлсангиз керак...

Солиҳа майин кулди. Бекмирза унинг юзлари кулганда

Солиҳа Бекмирзанинг шам-

Бемор миясида ҳукм сураётган кайфият унинг тузалишни исташи ё истамаслигидир. Инсонни барча касалликдан қутқариш йўли унинг ўз қўлида экани аниқ исбот топди.

Тантанали равишда: «Менинг организмим — даволовчи механизм» деб эълон қилинг. Инсон танаси ёлгон кўркувларни ҳам ҳақиқий хавф деб қабул қилади.

Ҳақиқий табиб — ичимизда!

Хавотир ва ташвишларимиз моддийлашади — касалликка айланади.

Фикрлаш тузалиш ёхуд касалланшга таъсир этиши мумкинми? Хасталик инфекция, насл ёки нотўғри ҳаёт кечирish туфайли келиб чиқшини биламиз. Аммо айнан касал бўлишдан кўрқиб, ўзини нимжон деб билиш касаллик келтириб чиқариши ҳақида эшитганмисиз?

«Бемор миясида ҳукм сураётган кайфият унинг тузалишни исташи ё истамаслигидир», — дейди шифокор Карл Симонтон. У — Калифорниядаги рақиб даволаш марказининг раҳбари ва дунё тан олган шифокордир. Карл тасаввур қилиш машқи орқали катта шухрат қозонган.

«Бизнингча, одамлар мана энди мия ва тана қанчалик чамбарчас боғлиқлигини тушуниб етмапти. Биз касаллик ривожланишини худди шундай тезлик билан орқага қайтариш мумкинлигини биламиз. Инсонни барча касалликдан қутқариш йўли унинг ўз қўлида экани аниқ исбот топди.»

Сўнги йигирма йил ичида семинарлари орқали 100 мингдан ортиқ одамга онг кучидан фойдаланишни ўргатган Жон Кехонинг тажрибаси диққатга сазовордир. Келинг, унинг ўқувчиларидан бири Мартин Бофманнинг ҳикоясини эшитайлик:

«34 ёшимда касалхонага ётдим ва шифокорлар орқа миямда ўсма борлигини айтишди. Ўсма тузалмайдиган туридан эди ва мен ҳеч нимадан умид қилмай кўйдим. Айтишларича, икки ойдан узоғи билан бир йилгача яшашим мумкин эди. Шунда ўз-ўзимга ёрдам беришга қарор қилдим. Мен кунига икки марта 15 дақиқадан медитация билан шуғулландим. Ҳаёлан танам ва ундаги ўсмани тасаввур қилдим. Ҳар сафар мен ўсмани кичкиналаштириб тасаввур қилардим. Мен истаган нарсани кўришим мумкин эди. Мен рақиб тўқималарини иммунитетим йўқотиб ташлаётганини аниқ кўрардим ва ҳар сафар улар камайиб бораверади деб онгимга сингирдим. Ичимдаги хавотир менга ҳеч нима ўзгармайди, деб шивирласа ҳам, мен қайсарлик билан тузалаймман деб ўйладим. Ҳар сафар медитация давомида «Кундан кунга яхши бўлиб бораймман» деб шу гапга ишонмагунимча такрорлайвердим.

Медитациядан ташқари мен тузалаётганимга бошқача йўл билан ишоншга ҳаракат қилдим. Ҳар сафар танамда оғриқ пайдо бўлиши билан мен ўсма катталашиб, ўлимим яқинлашаётгани ҳақда эмас, аксинча, ўсмага таъсир этаётган куч уни тўхтатишга ёрдам бериб мени соғайтираётти, деб ўйлай бошладим. Миям ҳар кун соғайишимга ёрдам берадиган нарсалар билан банд эди: еяётган овқатим тузалишимга зарур бўлган қувватни беради, мени яхши кўрган одамларнинг меҳри мени қутқаради, деб уларни эсга олардим. У вақтда мен бу иш фойда беришини аниқ билмасдим, аммо ўзимнинг аҳволимга қараб билиб оламан, деган хулосага келдим. Ҳар кун менга қардангир куч ёғилиб кела бошлади.

Бу усулни қўллаётганимга икки ой бўлди ва мен шифокор кўригидан ўтдим. Шифокор лол қолди, чунки ўсмадан асар ҳам қолмаганди. У бунга ҳеч ишонмади. Унинг ҳайрати мен тасаввур қилгандек кучли ва таъсирли эди. Уйга кетаётган йўл бўйи кўлиб, хотинимга бу ажойиб янгиликни қандай айтишимни тасаввур қилардим.»

Бу усулнинг натижасини исботловчи ягона мисол эмас. Кехо бир гуруҳ талабалар билан бўлган мулоқоти вақтида бир аёл ўрнидан туриб бошидан ўтган шу ҳолатни сўзлай кет-

ди:

«Ёшлигимда ўз-ўзимга нуқул: «Ҳеч қачон шамоллаб қолмайман» дердим. Биласизми, ҳақиқатда ҳечам шамолламаганман.» У гапини тугатиб бўлиши биланоқ эллик ёшлардаги бир киши ўрнидан туриб шундай деди: «Бу жуда қизиқ. Мен эса доим «Йилида бир-икки марта шамолламасам туролмайман»

Ўзингизни даволаш

дердим. Айтганимдек, ҳар йили бир-икки марта шамоллаб тураман.»

1981 йили АҚШ президенти Роналд Рейган ёлланма жосус отган ўқдан ўлкаси жароҳатланган. Етмишга кирган одам учун бу жиддий жароҳат эди, аммо унинг журналиста берган интервьюсини ўқинг: «Мени ўйлаб хавотирланманглар. Мен тез тузаладиган хилиданман.» Тузалишига ишонини қаранг! Қандай куч-қувватга тўла одам! Ҳақиқатдан у тезда ишига қайтган.

Энди Сиздан сўрасам майлими: Сиз нимага ишонасиз? Сиз ҳам ҳамма грип бўлса, менам юктириб оламан, дейдиганлар хилиданмисиз ёки ҳеч қачон касалланмайман деб ишонасизми? Унутманг, тахмин ва умидларимиз рўёбга чиқиш хусусиятига эга.

Жер Франк ўтказган зарарсиз дориларнинг организмга таъсирига оид тажрибалари ишонч танада юз бераётган жараёнларни бошқаришини тасдиқлайди. У бир гуруҳ беморларга ҳеч қандай таъсир қилмайдиган модда, яна бир гуруҳга ўта самарали дори ва бошқаларига кўп миқдорда морфий берган.

Кучсиз дори ичаётганларга бу морфий деб ичиришган ва тез орада беморлар оғриқ йўқолганини айтган.

Морфий олган беморларга эса шифокор жуда кучсиз дори олдингиз деган. Беморлар оғриқ йўқолмаганидан шикоят қилган.

Умуман ҳеч қандай таъсири бўлмаган дорини бераётган шифокор бу дори бошни оғритиши мумкинлигини айтганда, беморларнинг учдан икки қисми бош оғригидан шикоят қилди.

Беморлар ишонган нарсаси аслида рўй бераётган жараёндан-да кучли чиқди. Шифокорлар орасида «таъсири йўқ дори»нинг натижаси расман тан олинган. Бу тажрибани давом эттирганлар ундан-да қизиқ натижаларнинг гувоҳи бўлди. Шифокорларнинг назоратсиз беморларни алдаб тузатишганини ҳеч эшитганмисиз? Қизиги, худди шу алдовни шифокорлар иштирокида ўтказилганда у унчалик яхши натижа бермади. Чунки морфий ўрнига таъсирсиз модда қўллаётганини билган шифокорлар ҳам бу

тажрибага қаттиқ ишонмаган-да! Шундай бўлиши мумкинми? Шифокорнинг фикри беморга таъсир этадими? Ё бемор нимага ишонини муҳимми? Балки шифокорнинг онгидаги «фойдали-фойдасиз» деган фикр беморга халақит беради? Агар шундай бўлса яқинларингиз ё ўзингиз касал бўлганингизда атрофдагиларнинг муносабати Сизга қандай таъсир этганини эсланг.

ОРГАНИЗМ — ЎЗИНИ ДАВОЛОВЧИ МЕХАНИЗМ

Бизнинг танамиз ўз-ўзини тикловчи ва унда юз бераётган барча жараёнларни кузатувчи ажойиб «Қурилмадир». Бир жойимизни кесимиз билан оқ қон таначалари келиб инфекцияга қарши курашиши ва тромбоцитларнинг қонни қуюлтириб парда ҳосил қилишини кўринг. Бунинг бари мустақил, бизнинг иштирокимизсиз содир бўлади. Овқатланаётганингизда организм ўзи учун зарур бўлган фойдали моддаларни олиб қолиб қолганини чиқариб юборади. Ҳар соатда автоматик равишда тана ўзини ўзи тиклаш билан шуғулланади. Ҳеч қайси шифокор синган суякни даволамаган. У фақат суякни суякка тўғрилаб қўлингизни гипс қилади, холос. Қолган асосий иш — тузатишни организм бажаради.

Тана ўз-ўзини тузатиши ва оёққа туришини доим ёдда сақланг. Миянгизга мөтиндек мустаҳкам соғлигингиз борлигини куйиб олинг. Тантанали равишда: «Менинг организмим — даволовчи механизм» деб эълон қилинг.

ТАНА УЧУН ИККИ ДАҚИҚАЛИК ЛАЗЗАТ

Ҳар кун бир неча дақиқа соғлигингиз нақадар мустаҳкам ва чидамли экани ҳақда ширин ҳаёл суриг. Бу маълумотни қонни айланттирувчи томир ва тўқималарингизга юборинг. Мана шу қувват бутун тана бўйлаб тарқатганини тасаввур қилинг. Танангизни худди сеҳрли шифохона деб, уни ҳар кун икки дақиқа давомида ўрганишдан эринманг.

МУНОСАБАТИНГИЗ ЎТА МУҲИМ

Танасида қандайдир салбий ўзгаришни пайқаган одамнинг биринчи муносабати — бу васвасадир. Касаллик қанча жиддий бўлса, кўркув шунча кучаяди. Яна бир ҳолат — бу касалликни қандайдир ёт ва бегона нарсасидек қабул қилишимиздир. Ҳозир психиатр, аввал эса хирург бўлиб ишлаган Уоллес Эллеброук шундай дейди: «Шифокорлар одатда касалликни отлар билан аташади (қизилча, ўсма, эпилепсия). Бундан келиб чиқиб касаллик улар учун нарсаларга айланди дейиш мумкин. Аксинча, улар буни жараён билан номлаши керак. Масалан, «Хоним, сизда рақиб ўсмалари бор», — дейиш ўрнига: «Сизда ортиқча тўқималар ўсяпти», — дейилса, бемор бошланган жараён бир кун ниҳоясига етади деб энгил тартади.» Албатта, унинг сўзлари ишонарли ва тўғри.

Стэнфорд университети шифокори Кеннет Пеллитернинг фикрича, организм «Ҳақиқий» хавф билан хавотир орасидаги фарқни билмайди. Хавотир ва ташвишларимиз моддийлашади — касалликка айланиб кетади: инсон танаси ёлгон кўркувларни ҳам ҳақиқий хавф деб қабул қилади. Бошқача қилиб айтганда, касалликдан доим кўрқиб ёки хасталикка чалинишдан хавфсираб юрадиган одамларнинг касалланиш эҳтимоли анча юқори, чунки уларнинг организми кўркув исканжасида бўлади.

Бу ҳолат ҳомила пайдо бўлишини кузатиш жараёнида ҳам қайд этилди. Масалан, Бостон университети ўтказган кузатишларда ҳомиласи бевақт тушиб қолган аёллардан 60 фоизининг аввалги чақалоғи беҳосдан нобуд бўлгани аниқланган. Шифокорлар ёш боласи вафот этган аёллар бу оғир йўқотиш кетмагунча қайта ҳомиладор бўлмасликлари кераклигини таъкидлайди.

Ахир, неча йиллар давомида фарзанди бўлишини орзу қилиб, даволаниб юрган эр-хотин бола асраб олганларидан кейин ўз зурриёдига эга бўлганликлари ҳақида неча бор эшитганмиз-ку! Аёл фарзандсизлик туфайли ўзини айбдор деб ҳис қилишни бас қилиши биланоқ ҳомиладор бўлгани кўп кузатилган.

КУЛГУ ВА ХУРСАНДЧИЛИК — ШИФО

Асабий ва тажанг одам хушчақчақ кишига қараганда тез ва осон касалланиши сир эмас. Тадқиқотларнинг кўрсатишича, хавотир, қизғаниш, ҳасад, ташвишлик ва кўркув — бу иммунитетимизни фаолиятига халақит бериб турибди. Бунинг билан асалда синамоқчи бўлган шифохоналар беморларни хурсанд қилиш учун «кулгу хона»сини қизиқ-қизиқ китоблар, кулгили мультфильм ва кинолар билан жиҳозлашди.

Энг сўнги тиббий тадқиқотларнинг аниқлашича, кулаётган одамнинг мияси оғриқ ва тажангликни сўндирувчи икки муҳим модда — энкефалин ва эндорфин ишлаб чиқарар экан. «Илимий адабиётларда ва шахсий кузатишларда кулгу орқасидан тузалган ё дардини энгиллаштирган беморлар ҳақда маълумотларга дуч келамиз», — дейди терапевт Ширри Рутлиф. Ҳозирда аънавий табобат вақлиф ҳам бу усулдан фойдаланмоқда.

Ванкуверлик шифокор Пол Реннингнинг сўзлари руҳият ва саломатлик бир нарсанинг икки учи эканини тасдиқлайди: «Он — бу ҳали фойдаланилмаган манба. Уни тўлиқ ўрганиш зарур. Онни синчковлик ва сабр билан ўргансақ арзийди.» Нобел мукофоти соҳиби Жошуа Ледерберг эса бу соҳани ўрганиш «табобатдаги энг катта силжиш» эканини таъкидлайди.

Соғлигимиз ўз қўлимизда экан, уни асраб-авайлаш ва даволаш бизнинг ишимиз. Касаллангач, тушкунликка тушиб дардни кучайтирмасдан, аксинча, ўзингизни тузатиш учун жавобгар эканингизни ёдда сақланг. Унутманг, ҳақиқий табиб — ичимизда.

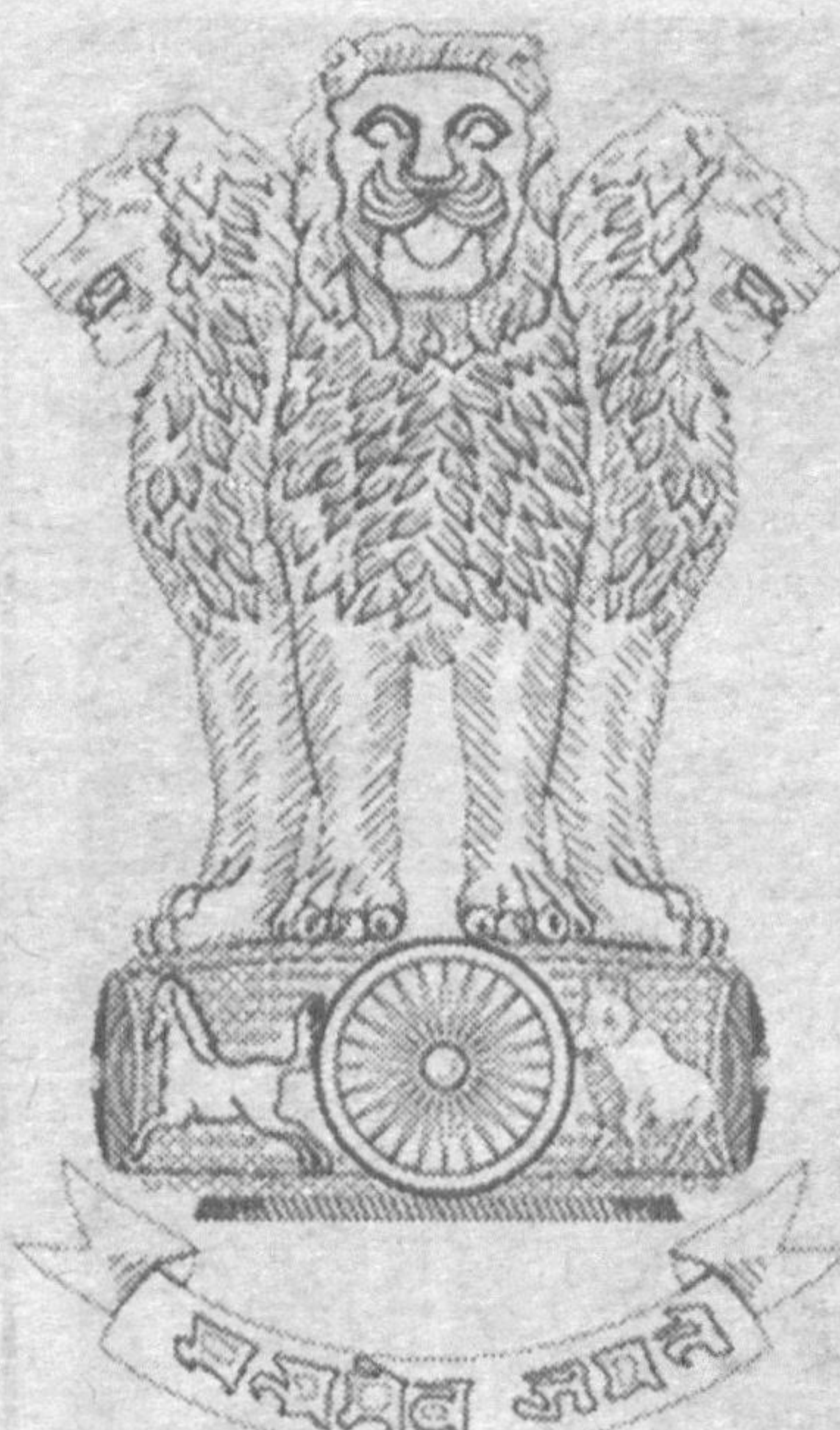
Гулгун СУЛТОНОВА

Янги руқн:

ДУНЁ МАМЛАКАТЛАРИ БЎЙЛАБ

Ким ҳам саёҳат қилишни ёқтирмайди дейсиз?! Албатта турли давлатлар, шаҳарлар, қизиқарли ва ажойибу ғаройиб масканлар ҳамда қадамжоларни бориб кўриш, жилла курса, телевизор қаршисида ўтириб томоша қилиш ҳаммамизга хуш ёқади. Ахир, халқимиз бежиз айтмаган: юрган дарё, ўтирган бўйра, деб. Ана шу жиҳатларни эътиборга олиб, азиз муштарийларимизга дунё давлатлари ва шаҳарлари ҳақида қисқача маълумотларни бериб боришга қарор қилдик. Чунки Хитой ёки Россия каби давлатлар ва уларнинг алоҳида жиҳатларини қисман бўлса-да, билганимиз ҳолда Бутан ёки Белиз каби мамлакатлар ҳақида гап кетганда, елка қисишимиз тайин.

Шу нуқтаи назардан саёҳатимизни Ҳиндистон давлатидан бошлашга қарор қилдик. Нега, деб ҳайрон бўлишингиз мумкин. Чунки биринчидан, қамина ушбу мамлакатни бориб кўришга муваффақ бўлганман, қолаверса, у Рус императорлари-ю англиз қиролларини, Наполеон Бонапартни ўзининг беҳисоб бойликлари билан қизиқтириб келган. Боз устига биз ҳинд халқи, Ҳиндистонга оид кўплаб маълумотларни дилтортар филмлар орқали анча яхши биламиз. Бинобарин, билимимизни янада бойитсак, бунинг нимаси ёмон?..

Ҳиндистон давлат герби

Саҳифа муаллифи: Нурбек ЮЛДОШЕВ

Аградаги Тож Маҳал меъморий мажмуаси

Киносаноат ҳамда компьютер дастурлари

Дарҳақиқат, Ҳиндистон деганда кўпчиликнинг кўз олдига ҳинд киноусталари томонидан тайёрланган ва таъбир жоиз бўлса, барчамиз севиб томоша қиладиган бадий филмлар келади. Мамлакатда бир йилда ўртача 700-800 дан ортиқ кинофилмлар яратилади. Асосий киностудиялар Мумбай, Дехли, Калькутта, Мадрас каби шаҳарларда жойлашган бўлиб, улардан Мумбайдаги «Болливуд» студиялар тизими уларнинг энг пешқадамидир. «Болливуд» — маҳаллий аҳоли тилида «FILMISTAN» (Филмистан) деб ҳам аталади. Халқимиз Раж Капур, Наргис, Дхармендра, Митхун Чакраборти каби актёрлар қатори Амитабх Баччан, Шоҳруҳхон, Кажол, Айшвария Райларни яхши билишади ва чуқур ҳурмат қилишади. Бунга 2006 йилнинг охирида Раж Капур фарзандларининг юртимизга қилган ташрифини мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Юқорида бежизга компьютер дастурларини тилга олмадик. Ҳиндистон айти пайтда фан-техника, шу жумладан, компьютер технологиялари жадаллик билан ривожланаётган давлатдир. Бундан ташқари, медицина, атом энергетикаси ва айниқса, космонавтика соҳаларида дунёнинг илғор давлатларидан бирига айланиб бормоқда. Ваҳоланки, ўтган асрнинг ўрталарида ҳам у қолақ мамлакатлардан ҳисобланарди.

Ҳиндистонни баъзилар ҳазил тарихида Рикшалар юрти, деб ҳам аташади. Деярли барча жойда «скутер» деб номланадиган моторикша-таксилар мавжуд. Шунингдек, темир йўл транспорти анча каттагина салмоққа эга.

Ҳиндистон дарвозаси

Бобурнинг иккинчи юрти

Юқорида таъкидлаганимиздек, милоддан аввалги III-II минг йилликларда Ҳиндистоннинг шимоли ғарбдаги Ҳинд дарёси водийсига ҳинд-орий қабилалари кириб келган ва илк давлатларга асос солган. Кейинги юз йилликларда эса ушбу бой ўлкага навбати билан грек-македонлар, форслар, туркий халқлар ҳамда англизлар бостириб келишган. Улардан баъзилари ўзларининг салтанатларини тиклашган. Шу ўринда машҳур ватандошимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур асос солган Бобурийлар империясини (1526-1758 йй) эслаб ўтиш жоиздир. Тарихдан маълумки, 1498 йилда португалиялик Васко да Гама денгиз орқали Ҳиндистонга бориш йўлини кашф қилиб, европаларнинг иштаҳасини очиб юборди. 1757 йилда англизлар томонидан протекторат ўрнатилди. XX асрнинг 50-йилларида, тўғрироғи, 1947 йилда мамлакат мустақилликка эришди.

Шахмат ва сарилар ватани

Ҳиндистон ёки маҳаллий аҳоли тилида Бхарат жуда қадимий ва улкан давлатлардан ҳисобланади. Тахминан беш минг йил аввал пайдо бўлган ушбу мамлакат ер майдони қарийб 3,3 миллион км.кв. га тенг. Қадимги цивилизация ва ажойиб санъат ҳамда маданият хазинаси ҳисобланган ўлкада шахмат, ўли санок тизими, бир қатор диний ва фалсафий қарашлар дунёга келган. Шунингдек, чай, шоли ва шакарқамиш каби ўсимликларни етиштириш илк бор Ҳиндистонда амалга оширилган.

Бежизга бу тўхтама келмадик. Дунёнинг ҳеч бир давлатида бу ердагидек миллатлар хилма-хиллиги мавжуд эмас. 150 дан ортиқ миллат, қарийб 1,1 миллиард аҳолига эга. Мамлакатда аҳолиси 50 миллиондан ортиқ бўлган 10 та миллат мавжуддир. Улар — ҳиндлар, бенгаллар, маратхилар, ражастхонликлар, ориссаликлар, гужаратликлар, панжобликлар, телегулар, тамиллар ва

Миллати кўп мамлакат

бошқалар. Ҳиндистон қабилаларнинг кўплиги билан ҳам ажралиб туради. 400 дан ортиқ қабилаларда аҳолининг умумий миқдори 40 миллион кишини ташкил этади.

Шунингдек, мамлакат аҳолиси ўзининг диний таркиби билан ҳам ажралиб туради. Буддавийлик дини гарчи Ҳиндистонда пайдо бўлган бўлса-да, аҳолининг тахминан 15 фоизи ислом динига, ундан камроғи эса христиан динига эътиқод қилади. Маҳаллий динлар ҳам мавжуд.

Мирзо Ҳумоюн мақбараси

Йирик шаҳарлар – ҳиндлар ифтихори

Мамлакатда Дехли, Мумбай, Калькутта, Ҳайдарабод, Бангалор, Мадрас, Пуна, Агра, Жайпур каби 20 дан ортиқ йирик ва айтиш мумкинки, миллионер шаҳарлар мавжуд. Уларнинг аҳолиси ва худуди йил сайин катталашиб бормоқда.

Дехли шаҳри — мамлакатнинг пойтахти ҳисобланади. Унда тахминан 11 миллион аҳоли яшайди. Шаҳар қадимийлиги билан ажралиб туради. Кўлёмаларда ёзилган, қадимда «Индрапраста» деб аталадиган шаҳар «Маҳобҳорат» достони қаҳрамонлари ака-ука Пандавлар томонидан қурилган экан. Шаҳар Бобурийлар даврида катта аҳамиятга эга бўлган. 1911 йилда мамлакат пойтахти Калькуттадан Дехлига кўчирилган.

XIII асрга тегишли Кутб Минор миносаси, XVI асрга оид Ҳумоюн мақбараси каби тарихий қадамжолар ҳанузгача сайёҳларни ўзига жалб қилади. Инглизлар томонидан босиб олингандан сўнг шаҳар икки қисмдан иборат тарзда (Эски ва Янги Дехли (Нью Дели)) ривожлана борди.

Мумбай — мамлакатнинг энг йирик ва аҳолиси кўп шаҳри. Маъмурий-сиёсий нуқтаи назардан мамлакатнинг ғарбий дарвозаси ҳисобланади. Мумбай шу номли оролда жойлашган бўлиб, англизлар томонидан «Орзулар ўлкаси» (The Land of

Dreams) деб номланган. Аҳолиси 13 миллион кишидан ортиқ. Мамлакатнинг асосий денгиз порти ва киносаноат «пойтахти» ҳам ушбу шаҳардир. Жанубий қисмида жойлашган Колаба ва Форт даҳаларини кўп қаватли уйларнинг кўплиги сабабли ҳиндлар «Манхеттени» деб аташади. Шаҳарда бир қанча фармацевтика ва енгил sanoat корхоналари мавжуд.

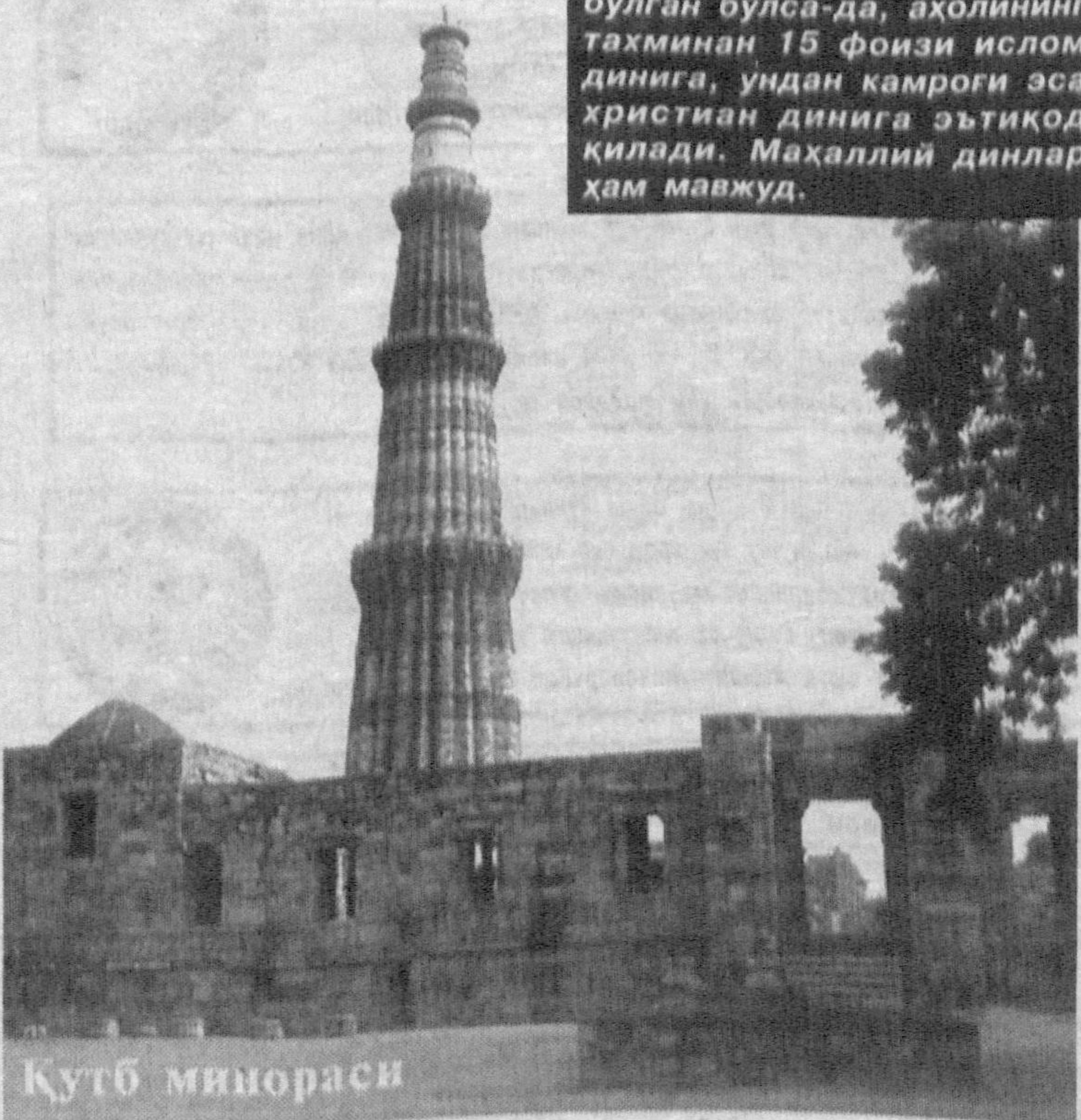
Калькутта — Нобел мукофоти соҳиб Робиндранат Тагор туғилиб ўсган шаҳар. Инглизлар томонидан ташкил этилган Ост-Индия колонияси маркази ҳисобланадиган ушбу шаҳар мамлакатнинг шарқда, Ганг дарёси дельтасида жойлашган. Аҳолиси тахминан 6 миллион кишини ташкил этади. Хариталарда денгиз қирғоғида тасвирланган бўлса-да, аслида у дарё бўйлаб денгиздан 140 километр олислиқда жойлашган. Ҳиндистоннинг метрополитен мавжуд бўлган ягона шаҳридир.

Бангалор — Ҳиндистоннинг «Силиконли водий»си. Бундай атиштига сабаб АҚШдаги илм-фан марказига тенглаштирилганидир. Яъни Бангалорда мамлакатнинг асосий фан-техника, илмий марказлари мавжуд. Янги-янги компьютер дастурлари, аэроавтика ва космонавтика кашфиётлари, фаннинг илғор, замонавий янгилликлари билан тўла таъминланган. Ил-

мий марказ ва бир қатор илмий-тадқиқот институтлари мавжуд. Аҳолиси 5 миллион кишига яқин.

Агра — дунё мўъжизаларидан бири Тож Маҳал жойлашган шаҳар. Гарчи жуда катта шаҳар бўлмаса-да, биргина ушбу тарихий ёдгорлик ўзига миллионлаб саргузашт ихлосмандларини жалб қилиб келмоқда. Кимда-ким Ҳиндистонга саёҳат қилса-ю, ватанига қайтиб келса, ундан албатта «Тож Маҳални кўрдимми?» деб сўрашади. Бобурнинг тўртинчи авлоди ҳисобланган Шох Жаҳон томонидан малика Мумтоз Маҳалбегимга атаб қурилган ушбу обидага оппоқ, товланувчи мраммар билан зеб берилган. Айтишларича, Шох Жаҳон Тож Маҳалнинг рўпарасида қора мраммар билан безатилган худди шундай яна бир кошона қурмоқчи бўлган ва уларни баланд осма кўприк билан боғлашни ҳам ният қилган экан. Афсуски, у бу ниятларини амалга ошира олмаган.

Хулоса ўрнида шунга таъкидлаш мумкинки, Ҳиндистон тўғрисидаги берилган маълумотларимиз денгиздан бир томчи холос. Тарихи, миллати, ўзига хос менталитети билан дунёнинг барча халқларини доимо қизиқтириб келган ушбу диёр ҳали-ҳамон сирлилигича қолиб келмоқда.

Кутб миносаси

